

ADVENT

Het Kerkblad van het Kerkgenootschap der Zevende-dags Adventisten /1/2023

Verlangen

Verlangen

In de lange christelijke traditie ligt het onderwerp van persoonlijk 'verlangen', buiten dat van het verlangen naar God en de toekomstige wereld, matig in de belangstelling. Een van de mogelijke redenen is dat individueel verlangen of het verlangen naar condities en materie, wordt ontmoedigd met Bijbelse teksten over lusten van het vlees. Daar tegenover staat verlangen naar geestelijke, hemelse zaken hoog aangeschreven. Vooral onderbouwd met teksten over de vergaring van schatten in het hiernamaals. Hierdoor staat de christelijke traditie tegenover westerse filosofen zoals Friedrich Nietzsche. Hij is een van de grondleggers van het existentialisme. Hierin is de mens een totaal vrij wezen.

Volgens Nietzsche was het juist de grote nadruk die de kerk legde op een leven in de toekomstige wereld, dat de mens belemmerde om een voldaan leven te kunnen leiden. Want de mens leeft om te werken en verder bepaalt de kerk wat je mag doen. Nu wijst de christelijke traditie inderdaad op de voorbereiding van een leven in de toekomstige wereld. Terwijl de westerse filosofie daarentegen zich richt op de verlangens van het

individu om in alle vrijheid het leven te vieren. De geloofsleer van zeventendagsadventisten is eigenlijk een voorsorteren op een leven in de toekomstige wereld. Daarbij geholpen door de doop en onze profetische interpretaties. Daarnaast staan we ook stil bij onze levensinvulling in het hier-en-nu. Daarbij geholpen door onze overtuiging van een gezond leven, aandacht voor het milieu en erkenning van Gods instelling van het priesterschap. De principes waarmee we onze levensinvulling in het hier-en-nu vormgeven noemen we met een klassieke verzamelterm 'rentmeesterschap'; deze helpen ons de balans te bewaren. Dit themanummer heeft dan ook tot doel om deze gebalanceerde adventistische visie op 'verlangen' vanuit diverse hoeken te belichten en opnieuw onder de aandacht

AGENDA

APRIL	
N Kidzrally	1
N Workshop	
Rentmeesterschap	9
N Leven & Gezondheid	16
MEI	
N ADRA-Dag	14
N Camporee	17
N Training penningmeesters	28
JUNI	
N Tienerkamp	2-4
N Experience	24
N Adventkamp	30-2

Alle evenementen zijn onder voorbehoud. Houd onze website in de gaten. Daar staat de meest actuele informatie: www.adventist.nl/agenda.

N Nederland **B** België

te brengen. De redactie wenst u veel leesplezier.

Enrico Karg *Hoofdredacteur & algemeen secretaris van de Nederlandse Adventkerk.*

COLOFON

A

Duurzaamheid is belangrijk voor de Adventkerk. Ook *Advent* werkt mee aan een betere wereld, daarom wordt het gedrukt op papier dat het resultaat is van verantwoord bosbeheer. Onze drukker gebruikt inkten op plantaardige basis en machines draaiend op groene stroom.

REDACTIE

Hoofdredacteur Enrico Karg

Redactie Jeroen de Jager, Jeanette Lavies, Erik Macville, Riemer Postma, Rob de Raad, Jan Spijk en Jeroen Tuinstra.

Vormgeving Paul de Bruin – Limelight Design Studio

Foto omslag Inside Creative House/Shutterstock.com

Druk Van de Ridder – VdR Druk & print

Oplage 3.800 exemplaren

Verschijningsfrequentie 4 maal per jaar

Wanneer u het blad ADVENT niet meer wilt ontvangen, kunt u dat kenbaar maken door ons te mailen op het adres: advent@adventist.nl

REDACTIEADRES

Amersfoortseweg 18, 3712 BC Huis ter Heide

Tel. Landelijk Kantoor: 030 – 6939375 – **E-mail** advent@adventist.nl

Web www.adventist.nl of www.adventist.be

GIFTEN

Advent wordt gerealiseerd dankzij uw giften. De redactie bestaat voornamelijk uit vrijwilligers die met liefde ons ledenblad voorzien van inhoud. Giften voor *Advent* kunt u overmaken op NL47 RABO 0117 7777 73 t.n.v. Kerkgenootschap der ZDA of gebruik de QR-code hiernaast. Voor financiële zaken, inclusief donaties en wilsbeschikkingen, kunt u contact opnemen met de financiële-afdeling via: finance@adventist.nl.

06 Verlangens verbreken of verbinden

20 Marianne Thieme: Gods wet betekent liefde en compassie

18 Kinderverhaal: De klokkenmaker van Turijn

22 Interview met Theo Takens: Onze gezondheidsboodschap

30 Overdenking: Eerst geloven, dan zien

VERDER IN DIT NUMMER

- 04** Van het bestuur
- 13** Advent verwent
- 14** ADRA – Verlanglijstje
- 16** Nieuws uit de wereldkerk
- 20** Nieuws uit de regio & puzzel
- 25** SHANA archief
- 26** Adventgeschiedenis in perspectief
- 28** Hij Komt!
- 34** Verdieping bij de Sabbatschool
- 36** PS & Doop
- 39** In Beeld
- 40** Van de voorzitter

De medewerkers van *Advent* wensen u fijne Paasdagen en een gezegend 2023. Mogen onze diepste verlangens – de terugkeer van Christus – een realiteit worden.

Verlangingen van het Bestuur

Op het **uniecongres** van afgelopen oktober is het volledige Dagelijks Bestuur van de Nederlandse Unie herkozen en zijn we inmiddels aan een nieuwe bestuurstermijn begonnen. Dat geeft nieuwe kansen en mogelijkheden. De vraag is wat kunnen de leden van ons verwachten?

Tekst/Rob de Raad

Wat te verwachten?

Allereerst zullen we de ingeslagen koers vasthouden die we vijf jaar geleden zijn ingeslagen. In de vorige bestuursperiode heb ik dat geduid als een middenkoers. Soms vergelijk ik die middenkoers met een rijnaak. Een rijnaak is een lange boot die goederen over de grote rivieren verplaatst van Nederland naar andere Europese landen. De stuurman moet het schip in het midden van de rivier houden. Daar is de vaargeul het diepst. Soms moet hij wat bijsturen naar links of naar rechts om in het midden te blijven. Zo is het ook in de kerk wanneer we de middenkoers houden. Soms moet je wat meer naar rechts sturen en op andere momenten iets meer naar links. Belangrijk is dat we de uitersten aan beide vleugels van de kerk vermijden.

De komende vijf jaar zullen we de nadruk leggen op jongeren en evangelisatie. De Trans-Europese Divisie waar wij toe behoren

heeft haar strategisch visiedocument de titel 'Engaged in Mission' meegegeven. Het plannencomité dat aan het congres heeft gerapporteerd, legt de focus op drie aspecten die in grote lijnen met de visie van onze Divisie overeenkomen: 'missie', 'discipelschap' en 'gemeenschap'. Laat ik daar kort iets over zeggen.

Evangelisatie

Allereerst de missie van de kerk. Onze missie, vastgelegd in de formele statuten van de kerk, is dat wij een opdracht hebben om mensen voor te bereiden op de terugkeer van Jezus. Dat doen we door hen in aanraking te brengen met Jezus Christus als hun Verlosser. Daar willen we de komende vijf jaar meer aandacht aan gaan besteden. Daartoe is bewust de keuze voor Tiago Pereira gemaakt als verantwoordelijke voor het departement Gemeentegroei. Persoonlijk ben ik ervan overtuigd dat de kerk in een westers land als Nederland meer maatschappelijk betrokken zal moeten zijn.

Wanneer wij het verschil maken in de levens van mensen, zullen zij meer openstaan voor het evangelie.

Discipelschap

Discipelschap betekent dat wij mensen willen toerusten om goede volgelingen en leerlingen van Jezus te worden. Daartoe willen we zoveel mogelijk leden in de verschillende gemeenten toerusten en trainen. De Nederlandse Unie zal de gemeenten moeten faciliteren wat betreft de behoeften die zij hebben. Om dat te bereiken, willen we als Nederlandse Unie dichter bij de gemeenten komen te staan. Dat gaan we doen door niet één keer per jaar een trainingsdag te organiseren in het midden van het land, maar door meerdere regionale trainingen te geven door het hele land. Op die manier hoeven mensen niet ver te reizen en kunnen meer leden aan de toerusting deelnemen. De trainingen moeten gebaseerd zijn op vragen en behoeften vanuit de gemeenten zelf.

/ Wij moeten de hand uitsteken naar die ander die van ons verschilt

2022 aan tienden een bedrag van € 4,6 miljoen mogen ontvangen. Dit houdt in dat wij opnieuw, nu al vijf jaar op een rij, onze goede God op onze knieën mogen bedanken voor de loyaliteit en trouw van onze leden. Want het zijn zij die hun tienden en gaven voor het werk van de Heer geven.

Er zijn ook financiële uitdagingen. Dit jaar komen we voor hoge uitgaven te staan. Dat komt onder andere door de aanhoudende oorlog in Oekraïne, de energiecrisis, de oplopende inflatie, onderhoudskosten voor het hoofdgebouw op Oud Zandbergen en de vele activiteiten die komende jaar weer van start gaan. Dat betekent dan wel dat we allemaal onze schouders onder het werk moeten zetten om onze doelen te kunnen behalen.

God helpt mee

Ik zou willen eindigen met een belofte uit Jesaja. 'Wees niet bang, want Ik ben bij je, vrees niet, want Ik ben je God. Ik zal je sterken, Ik zal je helpen, je steunen met mijn bevrijdende rechterhand' (Jesaja 41:10). Laten we als kerk in Nederland samen optrekken in het geloof dat God met ons gaat en dat Hij ons zal ondersteunen. Dat is mijn verlangen voor de kerk in deze nieuwe bestuursperiode. Ik sluit af met de bekende woorden van Ellen White. 'We hebben niets te vrezen voor de toekomst behalve wanneer we vergeten hoe God ons in het verleden tot op deze dag heeft geleid'.

Rob de Raad is voorzitter van de Nederlandse Adventkerk.

We willen de nadruk leggen op persoonlijke groei en groei in ledenaantal binnen de Nederlandse Unie.

Samen een gemeenschap vormen

Het thema van het afgelopen congres was 'Samen verder'. In ons land kennen wij een enorme diversiteit binnen de Adventkerk. Er is een grote verscheidenheid aan culturen, nationaliteiten, taalgroepen en theologische opvattingen binnen de kerk. Maar geloven doe

/ De kerk in een westers land als Nederland zou meer maatschappelijk betrokken moeten zijn

je *samen*. Dat betekent dat wij de hand moeten uitsteken naar die ander die van ons verschilt. Daartoe moeten wij elkaar opzoeken en ontmoeten. Je zult de ander goed moeten leren kennen en begrijpen. Het Landelijk Bestuur zal een bestuur voor de hele kerk moeten

zijn in al zijn verscheidenheid. Dit alles houdt o.a. in dat wij moeten leren elkaar ruimte te bieden, naar elkaar te luisteren en de ander te respecteren.

Om dit te bereiken willen we dit jaar voor het eerst in tijden weer een landelijke toogdag organiseren. Dat hadden we vorig jaar al willen doen, maar door alle drukte voor het congres is dat niet gelukt. Waarschijnlijk zal deze toogdag na de zomer worden gehouden.

Financiën

Voor de kerk werken is werken vanuit het geloof en vertrouwen dat God in alles zal voorzien. Ik benoem dat bewust, omdat wij ongeveer 25% van onze tienden pas in december en begin januari ontvangen. Je moet dus maar afwachten of het geld dat we in geloof hebben uitgegeven, ook werkelijk binnen gaat komen. In 2021 hebben wij meer tienden mogen ontvangen dan ooit tevoren, ongeveer € 4,5 miljoen. In het geloof hebben wij onze begroting voor 2022 voor de tiendeninkosten opnieuw vastgesteld op € 4,5 miljoen. Inmiddels is het boekjaar afgesloten en hebben wij in

Verlangens verbreken of verbinden

Binnen onze kerk verlangt de een naar een bepaalde vorm van eredienst, terwijl de ander daardoor geïrriteerd raakt of niet meer wil komen. Sommigen verlangen naar wijding en stilte voor God terwijl anderen juist houden van elkaar ontmoeten en samen praten. De een verlangt naar de bekende liederen uit het Liedboek voor de Adventkerk begeleid op een orgel, terwijl de ander een dienst pas geslaagd vindt met opwekkingsliederen en mooie beelden via de beamer. Verlangens kunnen dus tegenstrijdig zijn en soms zelfs aanleiding geven tot conflict.

Tekst/Jurriën den Hollander

Persoonlijkheid en opvoeding

De verschillen in verlangens hebben ten dele te maken met onze persoonlijkheid. Tijdens de coronaperiode hoorde ik van extraverte mensen dat ze het heel lastig vonden om alleen te zijn. Introverte mensen vonden het juist geweldig, lekker in je hele kleine huiselijke kring zonder anderen. Ook hoe je bent opgevoed bepaalt voor een groot deel wat je verlangt. Ben je opgevoed om altijd op tijd te zijn, dan verlang je dat ook van anderen. Kom je juist uit een cultuur waar op tijd komen minder belangrijk is dan elkaar ontmoeten, dan speelt tijd niet zo'n grote rol, als je maar komt.

Hechting ontwikkelen

Verschillen in verlangens hebben ook te maken met de manier hoe je bent gehecht. Volgens wetenschappers hebben emotionele interacties van kinderen tussen de nul en drie jaar een groot effect op hoe ze later als volwassen mensen waarnemen en handelen. Als in de jonge jaren de opvoeder onvoorspelbaar was, kan het kindje een angstige hechting ontwikkelen. Was de opvoeder er nooit, dan kan het kindje een vermijdende hechting ontwikkelen. Een niet veilige hechting zorgt op latere leeftijd voor moeilijkheden met bijvoorbeeld langdurige liefdesrelaties of verplichtingen op het werk. Ook neemt bij onveilige en angstige hechting de kans op verslavingsgevoeligheid toe.

Angstige of vermijdende hechting kan leiden tot onvoorspelbaar en afwijkend gedrag. Mensen hebben dan soms heel andere behoeften dan die je zou verwachten wanneer iemand veilig gehecht is. De mechanismes zitten onder andere in een lage zelfwaarde, een sterke behoefte aan erkenning en een sterke behoefte aan liefde. Hechting vindt plaats in de periode dat een kind nog geen woorden heeft voor wat er op dat moment gebeurt. De ontwikkeling van de rechter hersenhelft is in de eerste jaren sterker dan de linker. In de rechter hersenhelft zit het gevoel voor ruimte, voor sfeer, voor verbinding met anderen, maar er zit geen taal, dus ook geen woorden in. Woorden hebben we nodig om over dingen te kunnen nadenken.

Image Source Collection/Shutterstock.com

christinarosepix/Shutterstock.com

Prostock-studio/Shutterstock.com

VERLANGENS/VERBREKEN OF VERBINDEN

Als de rechter hersenhelft zich niet gezond heeft kunnen ontwikkelen, kun je je dat later niet meer bewust herinneren.

Er zijn op latere leeftijd wel aanwijzingen die doen vermoeden dat iets niet goed is gegaan met de hechting. Bijvoorbeeld dat je het lastig vindt om dichtbij mensen te zijn, om jezelf emotioneel te openen of om een gezonde relatie aan te gaan. Je snapt bijvoorbeeld niet waarom je je altijd zo moet laten gelden of waarom je zo'n sterke behoefte hebt aan erkenning en liefde. Je begrijpt ook niet waarom je zo'n laag gevoel van zelfwaarde hebt en niet assertief bent.

Verlangens binnen jezelf

Je innerlijke verlangens kunnen ook tegenstrijdig zijn. Zo kun je verlangen naar gezelligheid en vriendschap terwijl je er ook naar verlangt om je studie af te maken. Het is gunstig voor de ontwikkeling van de doelen op lange termijn, dat je niet toegeeft aan je korte termijn verlangens blijkt uit onderzoek.

In een leuk experiment kregen kinderen die niet van tevoren gegeten hadden twee mogelijkheden. Er lagen heerlijke net gebakken koekjes op een tafel en ze kregen de keuze nu meteen één koekje te pakken en lekker op te eten, of te wachten tot de begeleider terugkwam en dan twee

van die lekker ruikende koekjes te krijgen. Naderhand werden de kinderen over een aantal jaren gevolgd. Wat bleek? De kinderen die hun verlangen konden uitstellen en te wachten tot de begeleider terugkwam, waren veel succes-

/Verlangens blijken complex en moeilijk onder één noemer te vangen

voller in het leven dan de kinderen die instant gratificatie van hun behoeftes wilden. Op grond van dit soort experimenten kun je zeggen dat het niet toegeven aan de bevrediging van je behoeften helpt bij het bereiken van je lange termijn doelen.

Dit zou je ook kunnen toepassen op een kerk. Accepteren dat het niet altijd gaat zoals jij wilt en je positief blijven inzetten, komt de gemeenschap meer ten goede dan je eigen verlangens vooropstellen en alleen daar rekening mee te houden.

Complexiteit van verlangens

De veelzijdigheid van verlangen vinden we terug in de verschillende woorden of synoniemen voor verlangen zoals 'begeren', 'honger naar', 'hunkeren naar', 'reikhalzen', 'smachten', 'snakken naar', 'wensen', 'willen', 'talen naar'. Sterke woorden die ons doen denken aan lichamelijke behoeften, maar ook wijzen op het bereiken van langetermijndoelen.

Wetenschappers proberen al jarenlang overzicht aan te brengen in de verlangens van mensen. Want als je de verlangens van mensen kent, kun je ze ook beter begrijpen, helpen en leiding geven. Een van de oude modellen van menselijke behoeften is ontwikkeld door Abraham Maslow. Hij had een theorie dat een mens eerst bepaalde basisbehoeften zoals eten en onderdak moest vervullen voordat die kon gaan werken aan hogere behoeften zoals zingeving en geloof. Deze theorie heeft veel terechte kritiek gekregen. Je hoeft niet eerst alle lichamelijke behoeften zoals eten, drinken en seks te vervullen voordat je 'hogere' behoeften wilt vervullen zoals zingeving, geloof, eigenwaarde, creativiteit en moraliteit/religie. We zien in de praktijk dat mensen met weinig geld toch heel creatief kunnen zijn en een sterk geloof hebben met diepe normen en waarden.

Verlangen en motivatie

Het mooie aan de wetenschap is de verwerping van bepaalde theorieën en de ontwikkeling van nieuwe theorieën. Verlangen heeft te maken met motivatie ontdekten wetenschappers. Het verlangen om iets te doen is lang niet zo sterk wanneer de prikkel van buiten komt, maar juist sterker als de prikkel uit jezelf komt. Om een voorbeeld te geven. Het verlangen om naar de kerk te gaan op sabbat zal lang niet zo sterk zijn als je moet van je ouders. Maar als je het zelf fijn vindt ga je graag naar de kerk. We noemen dat met moeilijke woorden extrinsieke en intrinsieke motivatie. Het zit al in de woorden: 'ex' betekent 'buiten', dat wil zeggen, de prikkel komt van buiten. 'In' betekent 'binnen', wat betekent dat de prikkel van binnenuit komt. Dit betekent dat je

verlangen te maken heeft met hoe je gemotiveerd bent.

Verlangen en psychologische basisbehoeften

Wetenschappers hebben ontdekt dat je innerlijke motivatie kunt bevorderen door in te spelen op drie psychologische basisbehoeften: autonomie, verbondenheid en competentie. Autonomie betekent dat je voor de volle 100% achter je keuze staat. Verbondenheid betekent dat je volledig bij een groep mag horen zoals je bent. Competentie betekent dat je het gevoel hebt dat je iets goed kunt.

We kunnen deze basisbehoeften toepassen op de kerk. Mensen krijgen een gevoel van autonomie wanneer ze invloed hebben op wat er gebeurt binnen de kerk. Met andere woorden, er wordt naar ze geluisterd. In een kerk met een hoge motivatie zijn mensen bereid naar elkaar te luisteren en elkaar serieus te nemen. Dit betekent dat autoritair leiderschap motivatie van de leden doet afnemen, terwijl dienend leiderschap de kans op motivatie van de leden doet toenemen.

Verbondenheid ontwikkel je door volledige gelijkheid na te streven. Het is makkelijk gezegd dat iedereen erbij hoort. Maar in de praktijk zien we in de kerk vaak subgroepjes ontstaan gebaseerd op kleur, taal, achtergrond, ontwikkeling, theologisch inzicht en nog veel meer. Subgroepen kunnen snel het wij-zij gevoel ontwikkelen waardoor mensen minder verbonden raken.

Verbondenheid groeit wanneer je mensen die anders zijn dan jij, onvoorwaardelijk accepteert. Dit betekent met de hele gemeente nadenken en praten over onderwerpen als racisme en homoseksualiteit. Maar wel vanuit de gedachte dat ieder zich hierover mag uitspreken zonder veroordeling van anderen.

Verbondenheid betekent ook nadenken over de gevolgen van je theologische inzichten. Het is nog niet zo lang geleden dat op basis van theologie gekleurde mensen als minderwaardig werden gezien

Verbondenheid groeit wanneer je mensen die anders zijn dan jij, onvoorwaardelijk accepteert

en werden uitgebuit als slaven. Competentie ontwikkelen betekent ruimte scheppen voor de unieke vaardigheden van mensen en ze daarvoor erkennen. Mogelijk is hiervoor een nieuwe structuur van kerk-zijn nodig. In een horizontale structuur met de mogelijkheid voor een eindeloos aantal diverse werkgroepen, is er meer ruimte voor competentie. Wanneer je samen een heldere visie hebt ontwikkeld, kan iedereen binnen de werkgroep doen waar die goed in is.

Tot slot

Verlangens blijken complex en moeilijk onder één noemer te vangen. Verlangens hebben onder andere te maken met persoonlijkheid, opvoeding en hechting. Tegenstrijdige verlangens kunnen leiden tot conflict. Een nieuwe manier om naar verlangens te kijken is vanuit het concept motivatie. Motivatie kan veranderen door aandacht voor autonomie, verbondenheid en competentie. Verschillen in verlangens hoeven geen probleem te geven als er naar elkaar wordt geluisterd en met elkaar rekening wordt gehouden. Verschillen in verlangens zijn niet meer zo belangrijk als ik onvoorwaardelijk zonder veroordeling bij de groep mag horen. Verschillen in verlangens hoeven geen bron van conflict te zijn wanneer we elkaar de mogelijkheid en ruimte bieden om goed te zijn in iets en we daarvoor waardering krijgen.

Jurriën den Hollander is predikant van de gemeenten Amersfoort en Huis te Heide.

Gods wet betekent liefde en compassie

Sommige deelnemers aan de Summer School van de Adventkerk (8-10 juli 2022) waren wat sceptisch om een weekend lang over duurzaamheid te praten. Het was echter 'een top weekend' volgens allemaal. Na afloop was er een duidelijk verlangen: 'We willen in actie komen voor Gods schepping'. Marianne Thieme – actief lid binnen de Adventkerk en binnenkort afstudierend als theoloog - verzorgde tijdens dit weekend een interactieve middag over duurzaamheid. Hoe vult zij het thema 'Verlangen' van dit nummer van Advent in?

Tekst/Jan Spijk

Om maar met een open vraag te beginnen: wat roept de term 'verlangen' bij Marianne Thieme op? 'Het is voor mij een ingeboren gevoel dat elk wezen wel heeft. Een verlangen naar rechtvaardigheid, naar liefde en connectie met de ander. Een verlangen dat boven de dagelijkse dingen uitsteekt.' De aandacht voor dierenwelzijn is Marianne door haar ouders 'met de paplepel ingegoten'. Ze spreekt hierover met veel respect: 'Ik heb van mijn ouders geleerd met zorg en liefde om te gaan met Gods schepselen. Ik werd in mijn jeugd

Tijdens de Summer School in de zomer van 2022 kregen de deelnemers een rondleiding op landgoed Oud Zandbergen

ook gewezen op de schoonheid en de pracht van het dier. Dan besef je dat je als mens onderdeel bent van de schepping. Als je dat ziet, wil je dat ook beschermen. Dat was de reden om als student vegetariër te worden, maar ook om mijn werk in het teken te stellen van de bescherming van de kwetsbare en stemloze dieren.'

Vogelgriep

Na dit mooie beeld van verlangen is het wel even een stap naar de harde dagelijkse praktijk. Nog maar net bekomen van het coronavirus waarschuwen deskundigen voor een mogelijke nieuwe virusuitbraak via de vogelgriep. Inmiddels zijn vele miljoenen vogels gedood om verdere besmettingen te voorkomen. Kranten als Trouw en NRC schreven recent over de risico's dat de vogelgriep ook mensen kan besmetten. Viroloog Ron Fouchier van het Erasmus Medisch Centrum in Rotterdam zei in de NRC geen onnodige paniek te willen veroorzaken. Onmogelijk is het echter niet dat de mens besmet wordt. 'Het kan snel anders worden als het virus toch een zoogdier besmet en zich daarin mengt met een of meerdere zoogdiergriepvirussen, aldus Fouchier. Het boek 'Groeidend Verzet' (2019) van Marianne Thieme begint met de vogelgriep. De uitbraak verbaast haar niet. 'Epidemiologen vroegen zich niet af of maar wanneer er een pandemie zou uitbreken. Er zijn de afgelopen twintig jaar al heel veel dierziektecrises voorbij gekomen. Bijvoorbeeld de gekke koeienziekte en Q-koorts. Dit is niet verbazingwekkend. Ik zie het als een duidelijk signaal dat niet alleen dieren ziek worden van de wijze waarop wij met de aarde omgaan, maar ook dat mensen ziek worden van de wijze waarop we met dieren omgaan. Het gesleep met dieren over de hele wereld. De grootschalige en intensieve veehouderij waar ze heel snel ziek worden. Hiermee brengen we ook onszelf in gevaar.'

Ik zie een groei van een groene beweging

/Verlangen is voor mij een ingeboren gevoel dat elk wezen wel heeft en dat boven de dagelijkse dingen uitsteekt

Adventistische gezondheidsboodschap

Zij benadrukt daarom de gezondheidsboodschap van adventisten. Deze boodschap was een van de redenen waarom Marianne toetrad tot de Adventkerk. 'De boodschap dat we zuinig moeten zijn op onszelf, maar ook dat we een gezonde aarde moeten achter-

laten voor onze kinderen en kleinkinderen. Dat we mensen duidelijk maken wat jezelf kunt doen om gezond te blijven. Kijk naar je eigen eetpatroon en besef dat je invloed kunt uitoefenen in je omgeving.'

Zij maakte in 2002 een grote stap door een eigen partij op te richten: Partij voor de Dieren. Marianne had op dat moment het idee dat er in het politieke landschap iets ontbrak. In een terugblik: 'Bij alle belangrijke beslissingen werd de grote groep dieren vergeten. De politiek is zo mens- en economisch gericht, ook bij partijen die zichzelf groen noemen. Daarom is het belangrijk met een eigen partij hiervoor aandacht te vragen.' Ze maakt een vergelijking met het

INTERVIEW/MARIANNE THIEME

ontstaan van de Adventkerk in de 19^e eeuw waar de oprichters ook de overtuiging hadden dat er iets op het christelijk erf ontbrak. 'De Adventkerk heeft de unieke boodschap over de sabbat en de wederkomst van Christus weer teruggebracht in het christendom', aldus Marianne.

De auteur

Marianne Thieme (1972) groeide op in Doorwerth en studeerde rechten aan de Erasmus Universiteit in Rotterdam. Ze werkte bij de dierenbeschermingsorganisaties *Bont voor Dieren* en *Wakker Dier*. In 2002 richtte ze samen met vier anderen de *Partij voor de Dieren* op. Ze was fractievoorzitter van deze partij van 2006 tot 2019. Thieme heeft verder vele publicaties, films en documentaires op haar naam staan. Deze zomer studeert ze af als theoloog aan Newbold College in Engeland.

Gods belofte

Ze benadrukt dat God een belofte heeft gedaan aan de hele schepping en niet alleen aan de mens. 'Hij spreekt de dieren ook heel vaak toe in de Bijbel. Hij zorgt voor het allerkleinste musje. Als Hij de liefde en de zorg laat zien naar de dieren dan moeten wij dat als mens ook zeker nastreven.' Dat neemt niet weg dat de Bijbel soms zo wordt geïnterpreteerd dat de mens de baas speelt over het dier. 'Helaas leven we in een gebroken wereld waarin we vaak kiezen voor domineren in plaats van zorgen voor. Christenen hebben een grote rol gespeeld in het onderdrukken, maar ook in het bevrijden. Als wij naar zijn wet leven dan betekent dat leven in liefde en compassie.'

Zelf kijkt Marianne met veel plezier terug op de Summer School van vorig jaar waar duurzaamheid centraal stond. 'Ik zag daar veel motivatie om een groene kerk te willen zijn. Om te horen bij die beweging die zegt dat het zo niet langer kan gaan. Er zijn kerken die zich aansluiten bij demonstraties. Ik merkte ook aan de deelnemers dat er behoefte is aan materiaal voor de sabbatschool. Het is eigenlijk schrikbarend hoe weinig lesmateriaal er is om duurzamer te leven.' Marianne zei tijdens de bijeenkomst dat mensen het uiteindelijk zelf moeten oppakken en niet moeten wachten op actie van de kerk. 'Nu heb ik gemerkt dat er bij het bestuur echt ambitie is om dit ook te doen. Je moet het wel met z'n allen doen. Gemeenten kunnen elkaar inspireren.'

Krachtige boodschap

Tijdens het gesprek is er zeker een rode draad: de unieke gezondheidsboodschap van de Adventkerk. Zelf is ze groot voorstander van een plantaardig eetpatroon. 'Vegetariërs en veganisten leven langer. Dat raakt aan onze boodschap. Landbouw zorgt voor heel veel CO2- uitstoot.

Landroof, droogte en uitputting van de bodem en vervuilde lucht. Als Adventkerk kunnen we een integrale en krachtige boodschap uitdragen. Ik ken maar weinig kerkgenootschappen met zoveel vegetariërs', zegt ze hoopvol. 'Ik noem dat typisch adventistisch. Toch wordt dat weleens vergeten.' Marianne put ook uit het werk van Ellen White, een van de oprichters van de kerk die in haar tijd al waarschuwde voor teveel vlees eten. 'Ik noem haar altijd een van de eerste dierenactivisten. Ze kan prachtig schrijven over de liefde voor de dieren. Als je in de ogen kijkt van een dier wekt dat zo veel liefde en mededogen op. Die boodschap van Ellen White is heel modern. Zij voorspelde al dat we ziek zouden worden van vlees eten. Dat vond ik echt een openbaring.'

/ Hij zorgt voor het allerkleinste musje

Ze twijfelt niet of de titel van haar Boek 'Groeiend Verzet' ook aan het uitkomen is. 'Ik zie steeds meer mensen die er door de vele milieucrises genoeg van hebben. Het komt van onderop. Ik zie een groei van de groene beweging. Dat biedt hoop voor verandering van koers. Het geeft ook een enorme kans voor de kerk. We moeten ook niet te veel naar binnen gericht zijn, maar ga vooral naar buiten en zoek andere mensen op. Zo ontstaat er een kruisbestuiving, dialoog en compassie. Rentmeesterschap betekent vooral hoe we de aarde achterlaten voor onze kinderen en kleinkinderen. Niet geredeneerd vanuit geld, maar in termen van een leefbare aarde.'

Jan Spijk is communicatieadviseur bij het landelijk kantoor van de Nederlandse Adventkerk.

Advent verwent

Dit keer een lentegerecht met peulvruchten. Met vooraf kerriesoep en een spinaziesla met banaan bij het hoofdgerecht, een volledige maaltijd. Eet je veganistisch? Vervang dan de kwark, melk en kaas door een veganistische variant. Eet smakelijk!

Tekst/Jeanette Lavies

Kwarklinzen

Dit heb je nodig voor 4 personen

- 2 Laurierbladen: om mee te koken met de linzen
- 300g Linzen
- 150g Zilvervliesrijst
- 2 Uien, fijngesneden
- 2 Teentjes knoflook, fijngesneden
- 2 Paprika's, zonder zaadlijsten en in blokjes gesneden
- 2 eetlepels Olijfolie
- Zout, peper, kerrie naar smaak
- 200g Magere kwark
- Melk, klein scheutje
- 2 theelepels Mosterd
- 100g Geraspte kaas
- 1 bos Bosuien in kleine ringetjes gesneden

Zo maak je het

1. **Breng** twee pannen water met zout aan de kook. Doe in de ene pan de linzen met de laurierbladen en in de andere pan de rijst. Kook ze gaar volgens de tijd op de verpakking en giet af.
2. **Verhit** de olijfolie en fruit de ui, knoflook en paprika zacht aan. Voeg zout, peper en kerrie naar smaak toe.
3. **Roer** de kwark met wat melk tot een smeuïg geheel en voeg mosterd en geraspte kaas toe.
4. **Doe** de gare linzen in een ovenschaal. Verdeel het ui-mengsel erover. Schep daarop de rijst en daarop weer het kwarkmengsel.

5. **Laat** het gerecht in een warme oven (160 graden) in 25 minuten heet worden.
6. **Strooi** de ringetjes bosui erover. Smakelijk eten!

Reageren

Stuur je eigen recept voor *Advent Verwent* naar me toe. Lavies1@xs4all.nl

Jeanette Lavies is vrijwilliger en lid van de gemeente Den Haag.

Verlanglijstje ADRA Nederland

Ons verlanglijstje is kort. Sociale en economische gelijkheid voor iedereen. Maar hoe krijg je dat voor elkaar in een scheef getrokken wereld?

Tekst/Meity Bodestaff

Fout

Een maand na de nieuwjaarsrecepties en de gelukwensen voor 2023, brak de aarde. Gebieden in Turkije en Syrië trilden, schudden en scheurden. Op 13 februari 2023, acht dagen na het natuurgeweld waren er 33.000 mensen overleden. Nu is het aantal slachtoffers gestegen tot boven de 40.000 en zijn er weer twee nieuwe aardbevingen geweest met nieuwe slachtoffers.

De hulpverlening en reddingsacties verlopen moeizaam. In Syrië staan de hulpkonvooien voor gesloten grenzen. Vóór de aardbeving was het land al verscheurd door twaalf jaar burgeroorlog. De bevolking van Syrië voelt zich in de steek gelaten. De Verenigde Naties erkent dit. 'Ze kijken uit naar internationale hulp die niet aankomt', zei de VN-noodhulpcoördinator Martin Griffiths op Twitter. Hij liet weten deze fouten zo snel mogelijk recht te zetten.

Geen kinderspel

Na twee lange coronajaren konden we vorig jaar mei eindelijk weer een echte ADRA Contactdag organiseren. Het werd een gezellige ontmoeting met bekenden en nieuwe gezichten. Tegelijkertijd bracht het thema 'Vluchten'

ADRA Syrië deelt voedselpakketten. Elk pakket bevat genoeg voedsel voor een gezin voor vijf dagen.

de harde werkelijkheid binnen. Het was nog maar enkele maanden na het uitbreken van de oorlog in Oekraïne. En wie kan de beelden van het overvolle vliegveld van Kabul vergeten? Waarop gewapende soldaten golvende massa's van angstige mensen terugduwden die Afghanistan wilden ontvluchten.

Vijf dames uit Afghanistan en Oekraïne vertelden hoe zij in een paar minuten uit hun huis moesten vluchten. Sona rende met haar kinderen aan de hand tussen rondvliegende kogels, zigzaggend door de mensenmassa naar het vliegveld. Tegen haar kinderen zei ze

dat het een spelletje was. Op de gevaarlijke tocht volgde het lange wachten op het vliegveld. Na een paar uur in de brandende zon zei een van haar kinderen: 'Mama mag het spelletje nu alsjeblieft afgelopen zijn?'

Deur naar een andere wereld

Vrijwilligster Aniek reisde na het uitbreken van de oorlog in Oekraïne naar Polen. Aniek: 'We zijn naar het treinstation in Krakau gegaan omdat dit het eerste punt is waar de oorlogsvluchtelingen over de grens naar een andere stad konden uitreizen. Het station was superdruk. Massa's mensen liepen door elkaar, gezinnen zaten uitgeput op de grond.'

Financiële tegemoetkoming – bevolking Oekraïne

Aan het station zit een gigantisch winkelcentrum vast. Op het stationsplein zie je de armoede en voel je het leed en de wanhoop. Je neemt de volgende deur en mensen lopen met tassen vol dure kleding. Gezellig aan het shoppen alsof er niks aan de hand is. Je stapt letterlijk een andere wereld binnen. Het was echt bizar.'

Heilige frustratie

Dus wat doet ADRA Nederland met haar verlanglijstje van gelijkheid? Hoe proberen wij het onrecht recht te trekken? Op een van onze teammeetings zei een collega: 'We doen niet genoeg.' Ook al zijn we wel wat gewend en ondanks alles wat we doen, wordt het werk soms zelfs voor ons te overweldigend. Dat zijn de momenten dat we teruggaan naar de Bron, onze Basis. Wij werken vanuit de overtuiging dat wij instrumenten zijn in Gods handen. Daarnaast zijn we een hele praktische hands-on organisatie.

Op volle toeren in Syrië

Op het moment van schrijven draait ADRA op volle toeren in Syrië. We hebben tien opvangcentra opgezet in Aleppo en Latakia. Delen voedselpakketten, dekens en matrassen uit en serveren maaltijden en schoon drinkwater. De geïmproviseerde opvanglocaties zijn scholen en moskeeën waar geen douchegelegenheid aanwezig is. Daarom hebben

we twee generatoren voor het water-netwerk geplaatst, zodat mensen zich enigszins kunnen wassen.

In Turkije heeft ADRA geen kantoor. Alex Balint, een vertegenwoordiger van ADRA International is in Hatay en werkt samen met de Turkse Adventkerk. Alex: 'De hoogste nood op dit moment is onderdak. Duizenden mensen leven buiten in de kou. Daarom helpen wij met de aankoop en het plaatsen van brandwerende tenten.

ADRA opent kantoor in Kabul

Byron Scheuneman van ADRA International: 'Het is belangrijk noodhulp te bieden vanuit een eigen kantoor in Kabul. Sinds oktober 2021 werken we in vluchtelingenkampen langs de grens met Pakistan en Tadzjikistan. We delen tenten, dekens, watercontainers en winterkleding uit. We werken samen met de Verenigde Naties, andere hulporganisaties en lokale gemeenschappen. De nadruk van de projecten en programma's ligt op duurzaamheid.'

Tegemoetkomen in Kyiv

Door de samenwerking tussen ADRA Nederland en Kerk in Actie konden we negen getroffen gebieden in Oekraïne helpen. Zoals bijvoorbeeld in de hoofdstad Kyiv. Bijna 3000 mensen ontvingen een financiële tegemoetkoming

voor drie maanden. Een van hen is Elena uit Marioepol. Ze vluchtte met haar zes kinderen naar Kiev. Toen haar geld bijna op was wendden ze zich tot ADRA Oekraïne. Met de tegemoetkoming kon ze een woning huren, waar Elena en haar kinderen zich relatief veilig voelden. Elena: 'Ik ken deze organisatie omdat ze mensen helpen. Zes maanden lang gingen we van deur tot deur op zoek naar onderdak. Niemand kon iets voor ons doen. Daarom zijn we ontzettend dankbaar voor jullie hulp.'

Is het ooit genoeg?

Wij geloven in recht doen (Justice) en handelen uit compassie (Compassion) zodat de liefde (Love) van God kan opbloeien in onze medemens. Daarom staat **sociale en economische gelijkheid voor iedereen** vetgedrukt op ons verlanglijstje. Door al het onrecht in de wereld zullen we waarschijnlijk nooit genoeg doen. Aan de andere kant, waarom zou je een limiet leggen op het doen van recht, het handelen uit compassie en het tonen van Gods liefde?

Meer lezen hoe ADRA Nederland strijdt voor gelijkheid? Op www.adra.nl vindt u verhalen, projecten en nieuwsitems.

Nadja van den Broek is medewerker bij ADRA Nederland.

ADRA medewerker luistert en noteert het verhaal van een afghaans gezin

NEGATIEF BEELD/ADVENTKERK

Veel Amerikanen hebben een negatief beeld van de Adventkerk. Bij een recent onderzoek in de VS werd duidelijk hoe de Amerikaanse bevolking denkt over de 35 belangrijkste religieuze richtingen van het land. Welke religieuze groeperingen hebben een goede pers en welke hebben een negatief imago? Helemaal onderaan de lijst staan de Satanskerk en de Scientologykerk; Jehova's getuigen en mormonen scoren ook nogal laag. Joden, boeddhisten en rooms-katholieken blijken daarentegen tamelijk positief te worden gewaardeerd. Uit het onderzoek bleek dat zevendedagsadventisten zelfs in de Verenigde Staten nog steeds vrij onbekend zijn en dat er nog heel veel moet worden gedaan om de Adventkerk een positiever imago te geven.

ARMENIË/DOOP VAN DRIE PERSONEN

Armenië is een klein gebied (ongeveer 2/3 van Nederland) met nog geen drie miljoen inwoners. De Adventkerk is al vele jaren actief in dit gebied. Er zijn nu 19 gemeenten met in totaal 820 leden, maar het werk blijft moeizaam. Er vinden geen dopen plaats van duizenden of honderden of zelfs tientallen mensen zoals in veel ontwikkelingslanden. Maar de vreugde is groot als er weer enkele mensen zijn die de beslissing nemen om zich te laten dopen. Dat gebeurde onlangs weer toen in de gemeente in Vanadzor drie personen het besluit namen om Christus te gaan volgen. Leden uit naburige gemeenten zowel als veel niet-adventistische gasten woonden deze hoogtijdag bij.

EVANGELISATIE/OP DE FIETS

Met een laatste uitbarsting van energie arriveerde een groep van zeventien wielrenners op 7 februari op de campus van de Avondale University, luidkeels verwelkomd door tientallen vrienden en kerkelijke vertegenwoordigers. De groep bestond in feite uit twee kleinere subgroepen die via verschillende routes waren samengekomen. Acht waren in Melbourne gestart en hadden 1200 km afgelegd, terwijl de anderen vanuit Brisbane kwamen en 1000 km hadden gefietst. Beide teams werden geplaagd door een groot aantal lekke banden en een temperatuur van soms wel 40 graden C. Dit Australische project werd geïnspireerd door soortgelijke acties in de Verenigde Staten. Daar wordt een sportieve prestatie gecombineerd met pogingen om met zo veel mogelijk mensen contact te maken om over het geloof te kunnen praten. De Australische deelnemers aan het project ervoeren dat het lukte om met veel mensen te praten en zelfs te bidden en lectuur te geven!

BERT B. BEACH/EEN MARKANTE LEIDER IS NIET MEER

Op 14 december overleed Bert B. Beach op de leeftijd van 94 jaar in zijn woonplaats Silver Spring (VS). Hij was een markante kerkleider die ook in Europa -en zeker ook in Nederland- decennialang grote bekendheid genoot. Dr. Beach begon zijn loopbaan met diverse functies in Europa (o.a. in het divisiekantoor in Engeland) en was daarna lange tijd het gezicht van de wereldkerk in contacten met overheden en leiders van andere kerken. In 1962-1965 was Beach een van de 'waarnemers' van de Adventkerk tijdens het Tweede Vaticaanse Concilie. Beach was een buitengewoon veelzijdig en erudiet mens. Hij promoveerde aan de beroemde Sorbonne Universiteit in Parijs en sprak, naast Engels, o.a. vloeiend Frans, Duits en Italiaans. Van zijn vele boeken werd ook zijn boek over Oecumene (Eén Kerk voor Alle Christenen, 1976) in het Nederlands vertaald.

ADRA/ACTIEF IN OORLOGS- EN RAMPGEBIEDEN

Sinds het begin van de oorlog in Oekraïne heeft de ADRA-afdeling in dit land, in samenwerking met het voedselprogramma van de Verenigde Naties, ruim 36.000 ton voedsel gedistribueerd. Hiermee werden 6,4 miljoen burgers geholpen. Daarnaast werden in de afgelopen maanden in zeven regio's in totaal 15,6 miljoen broden uitgedeeld en ruim 160.000 voedselpakketten en 180.000 pakketten met babyvoeding. Daarnaast werd voor een waarde van meer dan 2 miljoen euro aan voedselbonnen verstrekt.

ADRA heeft sinds ca. dertig jaar een kantoor in Oekraïne. De lopende ontwikkelingsprojecten zijn, nadat de oorlog met Rusland uitbrak, opgeschort om alle aandacht te kunnen richten op het verlenen van noodhulp. Daarbij krijgt ADRA-Oekraïne steun van het wereldwijde ADRA-netwerk. Met steun van Kerk in Actie kon ADRA-Nederland tot dusverre 1.060.000 euro bijdragen voor hulp aan vluchtelingen in Oekraïne en Moldavië.

Inmiddels is het internationale ADRA-netwerk ook druk bezig met hulpverlening na de ramp in Turkije en Syrië. ADRA-teams onderzoeken hoe het internationale netwerk snel de juiste hulp kan bieden.

ANGOLA/PREDIKANT BOUWT VIER KERKEN

Als gevolg van de sterke groei van de Adventkerk in Angola zijn veel nieuwe kerkgebouwen nodig. Ds. Silvino Calei Albino besloot niet te wachten op initiatieven van hogerhand. Samen met zijn kerkleden stak hij de handen uit de mouwen. De kerkleden in Londuimbali, in de provincie Huambo, doneerden een bedrag van omgerekend bijna 10.000 euro. Daarvoor werden bouwmaterialen gekocht en ds. Albino en zijn teams gingen daarmee aan de slag. Dat resulteerde in de constructie van vier permanente gebouwen, drie tijdelijke kerkjes van klei en een woning voor de predikant van dit district.

Reinder Bruinsma is emeritus predikant en secretaris van de werkgroep SHANA.

De klokken- maker van Turijn

Voortaan staat er in Advent een verhaal voor onze kinderen. Ruth Tiko schrijft het kinderverhaal. Ruth is 23 jaar en ze studeert rechten. In haar thuisgemeente Huis ter Heide bereidt ze ook kinderverhalen voor en ze kijkt ontzettend uit naar het schrijven voor de nieuwe kinderrubriek.

In een huisje hoog in de bergen van de Alpen woonde Meneer Dito. Hij maakte al meer dan vijftig jaar klokken. Boven op de berg in zijn huisje maakte hij grote klokken en kleine klokken. Klokken die muziek afspeelden en stille klokken. Hij bouwde koekoeksklokken en klokken zonder koekoek. Hij maakte klokken in alle soorten en maten.

moest een klok zijn die van 10 uur 's avonds tot 8 uur in de ochtend geen geluid maakte. Meneer Dito ging op zoek. Maar tussen al zijn klokken was er geen klok die in de nacht niet zou tikken. Hij zei tegen Kanan dat hij daarom zelf een klok zou maken en bij haar zou bezorgen. Blij ging Kanan weer naar huis.

Soms had Meneer Dito zelf iets nodig. Dan ging hij altijd rennend door zijn huis of rennend naar buiten. Altijd had hij haast. Racend en sjezend rende hij door de straten van Turijn. Al dat rennen maakte hem best moe, maar stoppen dat deed hij nooit! Mensen vroegen soms aan hem waarom hij altijd haast had. Hij antwoordde dan altijd hetzelfde. Hij zei: 'Een week is zo om! Dus moet ik snel zijn om veel dingen te doen. Anders is er geen tijd meer'.

Op een dag kwam bloemist Kanan langs op de werkplaats van Meneer Dito. Zij was op zoek naar een mooie wandklok voor haar bloemenzaak. Maar het mocht geen gewone klok zijn, nee zeker niet! Het

Meteen begon Meneer Dito een klok te bouwen. Uren gingen voorbij en buiten was het pikdonker geworden. De kleine handen van Meneer Dito bleven ijverig aan het werk. En om zich heen hoorde hij alle klokken in zijn werkplaats tikken. Tik..tik..tik..tik.. Bij elke tik dacht Meneer Dito eraan dat er weer een seconde voorbij was.

De hele nacht had Meneer Dito doorgewerkt en uiteindelijk was de klok af. Hij stopte de klok in zijn tas en rende snel naar buiten de berg af en de stad in. De zon was nog niet op.

Onderaan de berg stopte een bus. De buschauffeur zag Meneer Dito rennen. 'Wilt u met de bus mee Meneer?' vroeg de buschauffeur vriendelijk. 'Heel graag!' antwoordde Meneer Dito. 'Laten we maar meteen vertrekken Mevrouw de buschauffeur, want ik heb een enorme haast' zei Meneer Dito.

Hij liep langs een televisiewinkel en zag door het venster dat de televisies uit stonden. 'Wat gek' dacht Meneer Dito. 'Waarom staan de televisies uit? Straks komt er iets heel belangrijks op de tv en dan staan de televisies uit'.

Hij liep de winkel binnen en vroeg aan de verkoper waarom de televisies uit stonden. 'De televisies staan uit om energie te besparen' antwoordde de Meneer Lutti 'Als de televisies de hele tijd aanstaan gaan ze veel minder lang mee'. Meneer Dito ging de winkel uit en liep weer verder. 'Het lijkt wel of alles rust' dacht Meneer Dito.

Hij liep naar de bushalte. Toen de bus stopte zag hij dezelfde buschauffeur als op de heenweg. Meneer Dito stapte in en liep naar de buschauffeur toe. Hij wilde graag weten waarom de buschauffeur zo hard kon werken. Want het was nog vroeg en alles was nog stil. De buschauffeur zei met een vriendelijke stem: 'Dat komt omdat ik goed ben uitgerust door vroeg te gaan slapen'.

Slapen klonk Meneer Dito als muziek in zijn oren. Hij stapte uit de bus en liep langzaam de berg op. 'Eigenlijk heeft alles rust nodig om weer beter door te gaan' dacht Meneer Dito. Wat slim dat Kanan daar vandaag aan gedacht heeft.

Eenmaal thuis maakte hij een kopje warme thee. Daarna zette hij één voor één alle klokken stil in zijn huis. Toen liep hij naar zijn slaapkamer en kroop in zijn warme bed. Hij viel in een diepe slaap. Want een week was veel te lang om zonder een pauze door te gaan.

Ze waren al snel aan de andere kant van de stad. Meneer Dito stapte vlug uit. Hij bedankte de buschauffeur en rende snel verder. Aan het einde van de straat zag hij de bloemenwinkel. Hij rende verder. Hij begon buiten adem te raken. Zijn voeten konden hem bijna niet meer verder dragen. Eindelijk was hij bij de deur.

Hij wilde de deur openen, maar die zat op slot. 'Dat is gek' dacht Meneer Dito. Toen hij opkeek zag hij dat er een bordje aan de deur hing. Op het bordje stond: 'Vandaag is mijn rustdag. Morgen ben ik er weer. Liefs, Kanan'.

'Wat is dat raar, een hele dag rusten' dacht Meneer Dito. 'Kanan moet wel niets te doen hebben. Anders kun je niet zomaar een dag missen. Iedereen weet toch dat een week zo om is! Wat ontzettend zonde van de tijd'.

Hij pakte zijn tas op en liep weer terug naar de bushalte. Hij wilde wel rennen maar zijn voeten zeiden 'nee'. 'Eventjes kort lopen dan maar' dacht Meneer Dito. Hij liep eigenlijk nooit omdat hij altijd rende. Hij was verbaasd hoeveel hij om zich heen zag. De meeste winkels waren nog dicht. En ook de gordijnen in de huizen waren nog dicht. 'Veel mensen slapen vast nog' dacht hij.

Boodschap *In zeven dagen schiep God de aarde. Zes dagen was Hij aan het werk. Op de zevende dag nam Hij rust. Deze zevende dag noemen wij de sabbat. God heeft ons met zijn rustdag een mooi cadeau gegeven. We krijgen weer nieuwe energie door een pauze te nemen. We leren zo ook om terug te kijken op de dingen die we hebben gedaan. En te denken aan de dingen die we nog willen doen. We leren op die manier veel over onszelf en onze omgeving.*

Genesis 2:3 *God zegende de zevende dag. Hij maakte van die dag een bijzondere dag. Want op die dag was Hij klaar met de schepping en rustte Hij uit van al zijn werk.*

**DOCTORSGRAAD/
CHRISTAR RUMBAY**

Ds. Christar Rumbay heeft net een doctorsgraad (Ph.D) in Education (onderwijs) afgerond en is alweer bezig met een andere studie: Intelligy. Christar begon zijn Ph.D-opleiding vier jaar geleden in Indonesië waar hij toen woonde. Eigenlijk wilde hij leraar worden en daarna professor. 'Twee jaar geleden kreeg ik een oproep van de Unie om in Nederland als predikant te gaan werken. Ik heb deze roeping gevolgd. Het leek mij echter een goed idee om mijn opleiding voort te zetten in Nederland. Dat gebeurde online vanwege corona.' Lees verder op: <https://bit.ly/rumbay2>

**COLLECTESHEMA/
ADVENTKERK 2023**

Het collecteschema van de Adventkerk is onlangs bekend gemaakt. U kunt deze downloaden via de link: <https://bit.ly/collecte2023>

**RENTMEESTERSCHAP
/LEZINGEN**

Ons departement Rentmeesterschap publiceert elke maand devotie-nele lezingen. Op basis van een Bijbeltekst wordt een verhaal uit de praktijk verteld. Verhalen die plaatsvinden in soms verre landen. Hoe de Bijbeltekst leeft in de harten van mensen en hoe Gods Geest doorwerkt in de levens van deze mensen. De lezingen zijn ook bedoeld als bemoediging van ons geloofsleven. Lees het vooral ook voor aan anderen ter inspiratie. Link naar de lezingen: <https://bit.ly/rentmeesterschap>

**55+-WONING/
INTERMEZZO**

Voldoet je woning aan al je woonwensen of is het misschien te groot geworden? Wil je liever naar een andere buurt? Is het onderhoud wel te veel geworden? Intermezzo kan hierin voorzien met een geschikte 55+ woning. Intermezzo ligt in het midden van het land dichtbij de Utrechtse Heuvelrug. Er zijn twee soorten woningen met een oppervlakte van 50m² of 57m². De woningen bestaan uit twee kamers, een keuken, badkamer en een berging. Er zijn twee liften, twee fietsenstallingen en een scootmobielstalling. Er is een mogelijkheid voor een vaste parkeerplaats voor de auto. Het winkelcentrum ligt op 2,5 km afstand. Er is een goede busverbinding en op ongeveer 4 km ligt het treinstation Den Dolder waar u gratis kunt parkeren. Meer weten? Ria Dullaart: r.dullaart@vredenoord.nl, 030 - 274 1946.

INSPIRERENDE BOODSCHAP/VESPERDIENST

Een verre reis had ds. Tom de Bruin gemaakt vanuit zijn woonplaats in Engeland om de overdenking te kunnen houden tijdens de vesperdienst van 25 februari. En dat niet voor niets, want tijdens zijn preek was de gemeente muisstil. Daarin riep hij de luisteraars op gerechtigheid te laten stromen als water. Hij haalde daarbij het Bijbelboek Amos aan, waarin God korte metten maakt met onverdraagzaam gedrag. 'God is niet onder de indruk van samenkomsten, offers of liederen. Laat liever het recht stromen als water en de gerechtigheid als een voortvloeiende beek.'

Tom de Bruin legde ook uit wat je daaronder moet verstaan: omzien naar en respect hebben voor mensen die arm zijn of honger hebben. Mensen die veroordeeld worden om wie ze zijn zoals vluchtelingen, asielzoekers, of mensen die een andere kleur hebben of een andere sekse. Deze gerechtigheid is ver te zoeken in de maatschappij, inclusief de kerk. De Bruin hield de gemeente een spiegel voor die tot nadenken stemde en mogelijk ook tot verandering in ieders persoonlijke leven. De volgende vesperdienst vindt plaats op 3 juni om 16.00 in het Witte Kerkje in Huis ter Heide. Voorganger is dan Jeroen Tuinstra, voorzitter van de Adventkerk in België.

ACCEPTGIRO STOPT/ VOOR ADVENT

Voortaan kunt u met een QR-code een gift doen om ons tijdschrift *Advent* te kunnen blijven uitgeven. De landelijke overheid stopt per 1 juni met de mogelijkheid om betalingen via

de acceptgiro te doen. Ons kerkgenootschap heeft daarom besloten in het nieuwe kalenderjaar meteen een QR-code te ontwikkelen waarmee abonnees van ons blad een gift kunnen doen. Tot nu toe zat bij de papieren uitgave van *Advent* een acceptgiro, maar dit stopt dus. We hopen uiteraard dat leden via deze

digitale betaalmogelijkheid *Advent* blijven ondersteunen. De redactie van *Advent* en het Landelijk Bestuur zijn u hiervoor dankbaar. U kunt dit doen door de QR-code te scannen met uw mobiel of tablet.

AANBIDDINGS- TRAINING/NEWBOLD

In samenwerking met Andrews University organiseert ons opleidingscentrum Newbold (VK) een aanbiddings- en muzikleiderschapstraining. Na afronding van de training kun je een christelijke eredienst leiden en maak je effectieve programma's voor diverse gemeenten. Docenten met grote muzikale ervaring werken mee aan de training: dr. David Williams (professor op Andrews University); dr. Nick Zork (tekstschrijver van liederen en muzikaal directeur); Kärt Lazić (zanger en schrijver); dr. Tihomir Lazić (senior docent in systematische theologie op Newbold) en Paul Lee (radiomanager en vocalist). De opleiding wordt 5 mei gelanceerd en je kunt kiezen uit een training van acht dagen (volledige training) of twee dagen. Meer informatie op de website van Newbold: <https://bit.ly/muzieknewbold>

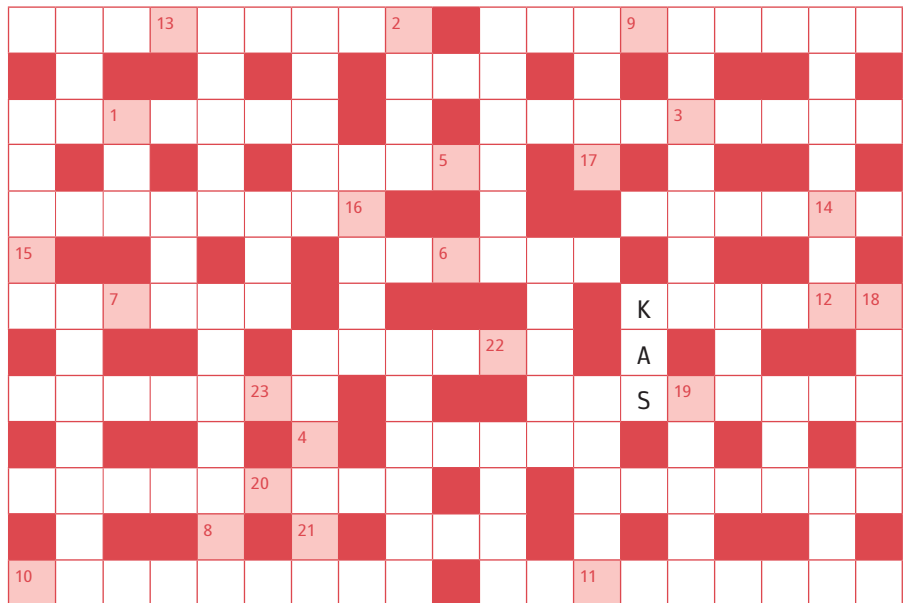
Puzzel

Erik Macville is gepensioneerd leraar Nederlands en lid van de gemeente Den Haag.

De oplossing van de vorige puzzel was: *Een vernieuwde aarde.* De OPLOSSING wordt verkregen door de woorden elk eenmaal in het diagram te plaatsen en de cijfers 1-23 achter elkaar te plaatsen. Ook nu doen jullie mij een plezier de oplossing in te sturen

naar erikmacville@casema.nl, liefst met vermelding van de tijd die je eraan besteed hebt.

Uit de reacties van inzenders blijkt dat een LEGPUZZEL het vaakst wordt gemaakt. Reden waarom ik er weer een heb samengesteld. Veel succes!

3-letters

EEN
EST
HOR
IEL
KAS
LAF
PEK
PON
TAM
UFO

4-letters

ACNE
EURO

5-letters

AKKER
ASSEN
CEDER
EINDE
GREEN
ICOON
NOREN

PLANT

STORT
TUNIS

6-letters

DEERNE
DETAIL
DOENER
DRIJVER
IJSPRET
KOPPIG
LIEFDE

NIKKEL

7-letters

ABCOUDE
AFHAKEN
AUTOBIO
DEBACLE
ECUADOR
ENERLEI
INBORST
OPNEMEN

8-letters

ESSENTIE
SURPRISE

9-letters

BRANDBAAR
DALMATIER
ELEGANTIE
ENTRECOTE
EVENTUEEL
STUURSLOT

Handen ineenslaan voor onze gezondheids- boodschap

Het werd tijdens het Uniecongres in oktober 2022 vaak genoemd: 'gebruik de gezondheidsboodschap van de kerk als evangelisatiepunt. Het is immers een 'unique selling point'. Huisarts Theo Takens uit Zwolle (zelf afgevaardigde tijdens het congres) onderschrijft dit volledig: 'Het past in onze historie en dit moeten we zeker blijven gebruiken bij ons evangelisatiewerk'.

Tekst/Jan Spijk

Theo Takens zag als klein jongetje veel artsen over de vloer van zijn ouderlijk huis komen om zijn moeder te helpen bij haar astmaproblemen. 'Ik zei toen al tegen mijn moeder dat ik later arts wilde worden.' Het duurde wel even voordat hij een huisartspraktijk in Zwolle startte. Zo was hij actief als tropenarts in Lesotho, een onafhankelijk staatje in het hart van Zuid-Afrika en stond Theo op de wachtlijst voor een opleiding tot gynaecoloog. Het werd uiteindelijk toch een huisartsopleiding aan de Rijksuniversiteit van Groningen. In 2003 begon Theo zijn huisartsenpraktijk in zijn woonplaats Zwolle.

Heeft het gebracht waarop je had gehoopt?

'Ik vind het vak gewoon nog steeds ontzettend leuk. Ik probeer dat enthousiasme ook over te brengen op co-assistenten die in de praktijk meedraaien. Je bent als huisarts de familiedokter. Je volgt mensen in hun leven en legt verbanden tussen ouders, kinderen en soms kleinkinderen. Je doet meer dan alleen iemand gezonder maken, maar je bent holistisch bezig. Je volgt de levensgeschiedenissen van je patiënten. Soms ook letterlijk tot aan de laatste adem met diepgaande gesprekken over hun leven. Dat vind ik het mooie van mijn vak.'

Wat betekende de uitbraak van corona in 2020?

'In ieder geval was dat een hele spannende tijd. We hadden wat ervaring met de Mexicaanse griep, maar COVID-19 was een geheel nieuw virus. Predikant Jan Rokus belde mij op in die tijd en vroeg: wat moeten we doen? Kunnen we op sabbat een heilig avondmaalsviering door laten gaan? Ik adviseerde toen om kwetsbare mensen niet naar de dienst te laten komen. Dit is uiteindelijk ook de waarheid gebleken. Kwetsbare mensen bleken gevoelig voor het virus.' Ook in het eigen gezin brak het virus uit. Hijzelf werd erg ziek; waarschijnlijk omdat Theo (wel

Theo Takens: Voorlichting over het hart hoort ook bij het vak van huisarts

in een beschermend pak met spatscherm) door zijn werk in aanraking kwam met coronapatiënten. 'Ik ben toen twee weken behoorlijk ziek geweest.'

De jeugd kwam in een isolement. Gold dat ook voor je eigen kinderen?

'Jazeker. Ze misten de school, maar ook de activiteiten van de kerk. Jeugdigen ontmoetten elkaar soms wel in de kerk maar ook daarbuiten. Niet altijd op anderhalve

/ Je bent als huisarts de familiedokter

meter afstand. Als vader dacht ik daar wel wat anders over, maar mijn kinderen – ik heb een dochter van 18 en twee zoons van 16 en 11 – hebben wel hun eigen

weg gezocht. Een van mijn zoons werd ziek en verbleef een week op zolder. We brachten het eten met een dienblad naar boven. Geen leuke periode.'

Gezond leven is een speerpunt van het adventistisch geloof. Herken je dat?

'Helemaal. Mijn moeder was al vegetariër en mijn vader werd het later ook. Ik kreeg het als preventieboodschap al mee in mijn opvoeding. Mijn vader was ook sterk anti-alcohol en anti-roken wat in die tijd nog niet gangbaar was. De broer van mijn vader rookte bijvoorbeeld. Ik heb de gezondheidsboodschap gevolgd, ook omdat mijn moeder astma had. Zelf heb ik overgevoelige luchtwegen. Alcohol heeft voor mij nooit aantrekkingskracht gehad. Ook niet toen we in mijn studententijd na het sporten bijvoorbeeld nog wat gingen drinken.

Ik denk overigens niet zwart-wit. Als je bij een viering bijvoorbeeld alcohol binnenkrijgt, ga ik dat niet veroordelen. Je moet de juiste maat vinden, is mijn overtuiging. Bij alles. Niet alleen bij de bekende verboden, maar ook bij goede dingen als bijvoorbeeld zonlicht of zelfs gezonde voeding. Dat is de kern van onze gezondheidsboodschap. Ik heb nooit problemen gehad om het vegetarisch levenspatroon van mijn ouders te volgen. Al moest je in de jaren zestig wel meer uitleggen dan nu.'

Zou deze gezondheidsboodschap van de kerk een evangelisatiepunt kunnen zijn?

'We zijn in mijn beleving een van de weinige kerkgenootschappen die hier altijd een punt van hebben gemaakt. We staan in heel veel landen bekend als de enige kerk die heel veel doet met

gezond leven. Ik vind dat ook een waardevol punt. In het westen van de wereld hebben we hierop het zicht wel een beetje verloren. De gezondheidsboodschap kan voor sommige mensen wel aanleiding zijn om met ons in contact te komen. Ik ondersteun zeker initiatieven om dit onder de aandacht te brengen. Het past in onze historie en dit moeten we zeker blijven gebruiken.'

Merk je de soms toegenomen spanningen in ons land ook in je dagelijkse praktijk?

'Onze praktijk is open. We hoeven gelukkig niet te werken met tralies voor onze balie. Er is wel minder begrip om te wachten. Overal in de maatschappij zie je die tendens: ik wil nu geholpen worden, u moet nu leveren en mij beter maken zodat ik morgen weer kan werken. Er is steeds minder begrip om te wachten totdat iets wat vanzelf gekomen is ook vanzelf weer verdwijnt. Jezelf tijd geven

om te genezen. Daardoor kom je wel steeds meer verbale agressie tegen. De-escaleren is dan de verbale kunst met veel uitleg en begrip over en weer.'

Wat zijn jouw verlangens voor 2023?

'Allereerst hoop ik dat we de gezondheidsboodschap op de juiste manier proberen te gebruiken. Die boodschap beschermt ons in een wereld die niet altijd gezond leeft. Maar vooral ook om die boodschap naar buiten toe te laten zien. Dit is ontstaan omdat de Schepper heel goed wist hoe Hij ons gemaakt heeft. In onze levensloop begeleidt Hij ons daarin.' Een andere ontwikkeling die Theo ziet is dat ook in de (seculiere) samenleving steeds meer aandacht komt voor het beperken van ongelimiteerd vlees en vis eten. 'Hier in Zwolle geeft het tweesterrenrestaurant De Librije cursussen vegetarisch koken. Dan denk ik wel: konden

GEZONDHEIDSTIPS

Tips voor een gezond leven van huisarts Theo Takens:

- Blijf in beweging, maar rust ook goed uit. De sabbat is een prachtig voorbeeld van een rustmoment in de week.
- Probeer niet de hele dag achter de computer te zitten, maar ga tussendoor even wat anders doen (bijvoorbeeld blokje om).
- Luister goed naar je lichaam en je mentale gesteldheid. Loop niet door met klachten maar ga naar een professional.
- Daglicht is heel goed voor je lichaam, maar kijk uit voor te lang in de zon zitten. De recent gepubliceerde kankeratlas waarschuwt daarvoor. Ook nu er vooral aan de kust veel huidkanker voorkomt.

wij het ook maar op een goede manier voor het voetlicht brengen. Wij doen dat overigens al met Health Adventures en Health Expo's bij verschillende gemeenten en op open dagen. Ik bedoel ook het sterker verkondigen van de drie-engelenboodschap in de samenleving.

Ik ben zelf veel in Afrika geweest en daar zijn veel adventistische ziekenhuizen. In Curaçao precies hetzelfde. In Nederland mis ik zo'n warm bad van gelijkgestemde collega's. Ik ken minstens vijf huisartsen in Nederland die adventist zijn. Natuurlijk hebben we het allemaal druk en nauwelijks tijd voor andere dingen. Graag zou ik willen dat we ons samen blijven inzetten voor de gezondheidsboodschap als rechterarm, als evangelisatiepunt, als vliegwiel in het grotere werk om de mens bij zijn Schepper te bepalen. Dat is ook wel een van mijn verlangens voor dit jaar.'

Jan Spijk is communicatieadviseur bij het landelijk kantoor van de Nederlandse Adventkerk.

Theo Takens voelt de pols van een van zijn patiënten

De vrijwilligers van SHANA

Het historisch archief van de Adventkerk is de afgelopen twintig jaar langzaam opgebouwd. Het grote en moeilijkste blok, reikend van 1898-1945, is grotendeels door Wim Willems bewerkt met hulp van o.a. Goos Dullaart. Wim is na meer dan tien jaar betrokkenheid enige jaren geleden gestopt. Goos Dullaart is helaas begin 2022 overleden. Nu we het einde van het blok 1976-1995 naderen is het zaak de 'nieuwe' vrijwilligers te noemen, want zonder hen zouden de archiefdozen akelig leeg blijven.

Tekst /Gerard Frenk

Ron Bekkering

Ron heeft de afgelopen jaren het bladenbezit in kaart gebracht. Wie op zoek is naar gegevens uit tijdschriften zoals De Arbeider, De Werker, De Adventbode, Advent, Tekenen des Tijds, Houvast, Leven en Gezondheid, Jeugdecho, kunnen we nu snel wegwijs maken. Daarnaast heeft hij zich over de boeken gebogen. Alle titels die in het Nederlands door de kerk zijn uitgegeven en in ons bezit zijn heeft hij geïnventariseerd. Beide lijsten zullen in de nabije toekomst toegankelijk zijn op de website. Ron sorteert ook het vele fotomateriaal dat aanwezig is en nog steeds binnenkomt.

Thijs de Reus

Thijs is nu bezig met twee taken. Als eerste digitaliseert hij de

Goos Dullaart *voorgro*nd bij overdracht aan Provinciaal Archief Utrecht

oudste en kwetsbaarste bladen. Gaandeweg zal hij ook alle Nederlandstalige sabbatschoolstudiegidsen klaarstomen voor publicatie op de website. Afgelopen jaar heeft hij ook broos materiaal uit de periode voor 1945 gedigitaliseerd.

Ria Dullaart

Wanneer we de ordners leeghalen ontdekken we dat veel correspondentie van de Uniesecretaris ook als kopie terecht komt in de ordners van de voorzitter en andere direct betrokkenen. Het gevolg is dat we doublures moeten opsporen. Het is een taak die we aan Ria Dullaart toevertrouwen. In het voorjaar van 2022 vroeg ze: 'is er iets te doen?' Sindsdien jaagt zij op doublures en ontbrekende stukken.

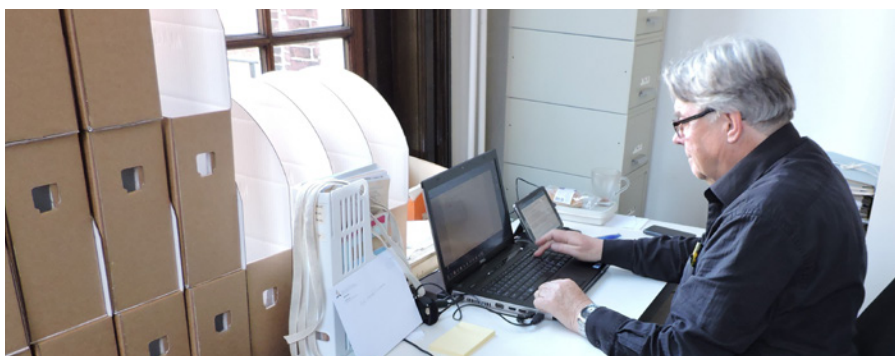
Reinder Bruinsma en Gerard Frenk

Reinder en Gerard zorgen ondertussen voor de juiste plaatsing van het materiaal en werken continu aan de inventaris die straks het archief toegankelijk moet maken voor onderzoek.

De leeftijden van de vrijwilligers laat ik ongenoemd. Wel wil ik kwijt dat de gemiddelde leeftijd gestaag klimt. Dus als zich vrijwilligers tussen de 67-70 aanmelden zou er sprake zijn van een behoorlijke verjonging!

Op www.shana.adventist.nl kunt u zien waar u aan mee zou werken.

Gerard Frenk is emeritus predikant en voorzitter van SHANA

Wim Willems aan het werk op Oud Zandbergen

Advent- geschiedenis in perspectief

In een vorig artikel stelden we de vraag ‘sterven en dan?’ Die vraag kwam in de Millerbeweging aan de orde, maar het was voor de pioniers geen prioriteit. Wat James White zegt, spreekt boekdelen: een discussie daarover leidt af van hun belangrijkste taak, de wereld voorbereiden op Christus' spoedige komst. De opkomst van het spiritisme en het feit dat de sabbat en de heiligdomsdienst steeds duidelijker werden, zorgden ervoor dat ook andere vraagstukken aan de orde kwamen.

Dit keer deel 5: Een van de pilaren van ons geloof: sterven en dan^{1?}

Tekst /Thijs de Reus

Het is niet zo gemakkelijk te achterhalen hoe sommige geloofsovertuigingen zich hebben ontwikkeld na de ‘Grote Teleurstelling’. De vraag naar de toestand van de doden kwam in de Millerbeweging aan de orde, maar leidde niet tot consensus. Dat weten we omdat we beschikken over allerlei publicaties van de Millerbeweging. Het duurde even voordat adventpioniers tijdschriften uitgaven.

De eerste jaren na de Grote Teleurstelling

De levensbeschrijving van James en Ellen White is een van de weinige primaire bronnen die iets vertellen over de vragen waarmee de pioniers bezig waren. De thema's tijdens conferenties in 1848 zijn de

geboden, het heilig avondmaal en het duizendjarig rijk.¹ Er zijn geen aanwijzingen dat de onsterfelijkheidsvraag aan de orde kwam.

Aan het einde van dat jaar zegt Ellen White haar man dat hij een tijdschrift moet gaan uitgeven.² Vanaf juli 1849 gebeurt dat en is de ontwikkeling van leerstellingen makkelijker te volgen.

In augustus van dat jaar wordt voor het eerst het spiritisme genoemd. Ellen White beschrijft dat ‘mysterieuze geklop’ als ‘de macht van satan’.³ Deze verschijnselen zijn bij uitstek de reden waarom zevendedagsadventisten later zo duidelijk spreken over de toestand van de doden. Je kunt je afvragen waarom ze het sterk-

ste tegenargument niet gebruiken, namelijk dat de doden zich van niets bewust zijn en dus ook niet tot de levenden kunnen spreken.

Uitgave van ‘The Present Truth’

De toestand van de doden krijgt geen aandacht, want James White dacht dat hij maar een paar nummers van ‘The Present Truth’ zou uitgeven. Jezus zou immers spoedig terugkeren. Hij dacht dat hij zich alleen hoefde te richten tot de mensen die de Grote Teleurstelling hadden meegemaakt.

Er wordt slechts een paar keer gezinspeeld op zondaars die een eeuwige dood zullen ondergaan, of op Gods volk dat zich nu nog in een sterfelijke toestand bevindt.⁴ Het is

mogelijk dat ze er wel van overtuigd waren dat mensen geen onsterfelijke ziel hebben, maar dat wordt niet nadrukkelijk uitgesproken.

Ze blijven bezig met vraagstukken als de sabbat en de vraag of deur van Gods genade was gesloten voor alle mensen, behalve voor hen die deel hadden aan de Grote Teleurstelling.⁵ Daarom verzetten ze zich wel tegen het spiritisme, maar gingen ze niet in op de vraag naar de toestand van de doden.

Het spiritisme

Het spiritisme nam na 1848 een grote vlucht. De pioniers wisten dat, want in de *Review and Herald* van augustus 1853 staat: 'Zij die goed geïnformeerd zijn, zijn van mening dat het totale aantal [spiritisten] in de Verenigde Staten enkele honderdduizenden is en dat er in deze stad [New York] en de omgeving wel tussen de twintig- en vijftienduizend zijn. Er zijn tien of twaalf kranten en tijdschriften aan deze zaak gewijd en de 'Geestelijke Bibliotheek' omvat meer dan honderd verschillende publicaties'⁶

De pioniers zijn zich het gevaar bewust en ze verwijzen er regelmatig naar. Ze nemen echter pas in oktober 1852 een kort artikel over uit een ander tijdschrift over spiritisten. Het advies is ze te mijden omdat ze gevaarlijk zijn.⁷

Reactie van de pioniers

In juni 1853 doet James White deze oproep: 'Zij die ons betrouwbare uitspraken kunnen doen toekomen in drukvorm of anderszins, doen ons daarmee een groot plezier ... *We zijn van plan ons op dit thema te gaan richten.*'⁸ Dat gebeurt op 4 augustus 1853. Hij verwijst ook naar het tijdschrift '*The Bible Examiner*' dat vooral is gewijd aan het vraagstuk van de onsterfelijkheid. George Storrs is de uitgever en dat is de man die dit thema introduceerde in de Millerbeweging. De *Review and Herald* erkent dat Storrs op een heldere en krachtige manier over dit thema schrijft.

Ze ontvangen een reactie en zeggen: 'Door gebrek aan plaats zijn we niet in staat geweest veel over dit onderwerp te publiceren. We denken dat de tijd nu is gekomen dat een deel van de *Review* wordt gewijd aan de uitleg van de profetiën die verwijzen naar dergelijke manifestaties en dat het licht van het Woord van God de ware aard van deze geesten naar voren moet brengen. We hebben absoluut niet het idee dat de mens bij machte is dergelijke manifestaties voort te brengen. We geloven ook niet dat ze kunnen worden veroorzaakt door de geesten van doden.'⁹

Het is duidelijk hoe James White over dit vraagstuk denkt. In artikelen over de tekenen der tijden worden spiritistische manifestaties genoemd als één van die tekenen.¹⁰ Het volgende staat ook in dat artikel: 'De waarheid is, dat de Bijbelse leer van leven en onsterfelijkheid alleen door Jezus Christus komt en dan alleen "op voorwaarde dat". Dat haalt hun hele filosofie volledig onderuit. ... Deze truc van satan is volledig afhankelijk van de leer dat alle mensen onsterfelijk zijn en dat de doden kennis hebben.'

Vanaf 15 augustus 1854 worden op de voorpagina van de *Review* de belangrijkste leerstellingen vermeld waar de *Review* voor staat. Het ontvangen van onsterfelijkheid bij de wederkomst van Christus is daar één van. In het volgende nummer van de *Review* begint D.P. Hall aan een serie artikelen over de sterfelijkheid van de mens. De subtitel is veelzeggend. Het is 'de enige bescherming tegen de verleiding van het moderne spiritisme'¹¹

Onze pioniers beseften dus hoe belangrijk dit argument is. Dat maakt het des te opvallender dat ze daar eerder niet naar verwezen. In 1855 doet J. N. Loughborough dat dan nog eens dunnetjes over met zes lijvige artikelen over hetzelfde thema.¹² Deze beide series worden ook in traktaatvorm uitgegeven.

Conclusie

De pioniers van de Adventkerk moesten niets hebben van het spiritisme al duurde het even voordat ze het belangrijkste tegenargument gebruikten. Pas in 1854 publiceren ze er een eerste serie doordachte artikelen over. De reden daarvoor is al genoemd: ze hielden zich vooral bezig met de wederkomst van Jezus, de heiligsleer en de sabbat.

Thijs de Reus is emeritus predikant en actief voor SHANA.

Eindnoten

- 1 J. White, *Life Sketches of Elder James White and his Wife, Mrs. Ellen White* (Battle Creek, Mich.: Steam Press 1880), p. 245-249.
- 2 E. White, *Early Writings* (Review and Herald Publishing Association, Washington, D.C. 1945), p. xxiv.
- 3 *The Present Truth*, August 1849, vol.1, p. 21. Dat artikel is een verslag van een visioen van Ellen White op 24 maart 1849.
- 4 *The Present Truth*, April 1850, p. 69,72; *The Review and Herald*, December 1850, vol. 1, p. 13.
- 5 Tot 1851 hield James White vast aan de leer van de zgn. 'Gesloten deur' (Shut door). Daar zullen we aandacht schenken in een volgend artikel van deze serie over Adventgeschiedenis.
- 6 Zie *Review and Herald*, August 28, 1853, vol. 4, p. 59.
- 7 Zie het artikel 'Familial Spirits' in *Review and Herald*, October 28, 1852, vol. 3, p. 104.
- 8 *Review and Herald*, June 23, 1853, vol. 4, p. 24 (nadruk toegevoegd).
- 9 *Review and Herald*, August 4, 1853, vol. 4, p. 43,48
- 10 Zie *Review and Herald*, September 8, 1853, vol. 4, p. 65-67 en *Review and Herald*, September 8, 1853, vol. 4
- 11 Die artikelen verschijnen in de *Review and Herald*, August 29, 1854, vol. 6, p. 17-19; September 12, vol. 6, p. 33-36; September 19, vol. 6, p. 41-42; December 12, vol. 6, p. 129-132; December 19, vol. 6, p. 137-139; December 26, vol. 6, p. 145-147.
- 12 Tussen 4 september en 27 december van 1855.

Verlang jij naar de wederkomst van Jezus?

Een **zevendedagsadventist** is iemand die zijn/haar rustdag viert op de zevende dag van de week en *verlangt* naar de tweede komst (de Advent) van Jezus Christus. Zo is het, of zo zou het in elk geval moeten zijn! Maar ziet de gemiddelde adventist inderdaad met reikhalzend verlangen uit naar de terugkeer van de Heer?

Tekst/Reinder Bruinsma

Kom haastig Heer

Deze vraag laat zich niet met een simpel 'ja' of 'nee' beantwoorden, maar het is wel een belangrijke vraag. Ik denk in dit verband aan het gedicht van de bekende dominee-dichter-theoloog Okke Jager (1928-1992), dat hij als titel meegaf: 'Kom haastig!' Het begint met deze vier regels:

'Kom haastig, Jezus,' bidt de predikant.
'Ja, Amen,' zegt de boer, 'wil spoedig komen!
Maar na de oogst, want van m'n nieuw stuk land
Heb ik nog nooit de opbrengst waargenomen.'

Na een paar andere coupletten volgt dan dit vers:

'Ja. Amen,' zegt het kind, 'maar nu nog niet,
Ik moet nog met vakantie naar de bossen
Maar ik zal zwaaien, zodat U het ziet,
Als U ons onder schooltijd komt verlossen.'

Ik heb de inhoud van die woorden—*Kom haastig, Heer*—talloos veel keren in allerlei vormen herhaald: in openbare gebeden, preken en artikelen. Vaak bekwam mij daarbij echter heimelijk het gevoel van het kind uit het gedicht van Okke Jager: 'Ik zie naar U uit, maar het mag nog wel even duren, want het leven hier en nu bevalt me nog prima. Ik zal zwaaien als U me tegen het einde van mijn leven, voordat ik al te krakkemikkig word, komt verlossen.'¹

De laatste dingen

Nu ik al geruime tijd met emeritaat ben en meer tijd heb gekregen voor bezinning en theologisch-bezig-zijn dan ik had toen ik allerlei functies in de kerk bekleedde, heb ik mij vooral gericht op het onderwerp dat met een deftig woord *eschatologie* heet. Deze term is afgeleid van de Griekse meervoudsvorm *eschata* die het beste vertaald kan worden met *de laatste dingen*. Het is dus de tak van de theologie die zich concentreert op de eindtijd, de wederkomst van Jezus, het oordeel, de opstanding en het eeuwig leven in het hiernamaals. Er zijn heel veel vragen op dat gebied die mijn theologische interesse hebben. Kunnen alle adventistische standpunten over deze materie met solide argu-

menten worden onderbouwd? Maar daarbij gaat het ook om geloofspunten die we met andere christenen delen. Samen met andere christenen belijden wij toch dat de Heer zal terugkomen om 'te oordelen de levenden en de doden'. We zijn ervan overtuigd dat we mogen uitzien naar 'de wederopstanding des vlezes en een eeuwig leven.'²

De apostel Paulus schreef aan de christenen in Korinte dat ons geloof in Christus niets voorstelt als we niet geloven dat Jezus uit de dood is opgestaan. Hij benadrukt dat dit bovennatuurlijk gebeuren ook de garantie is voor onze verrijzenis op het moment van Christus' terugkeer. Voor veel hedendaagse christenen is dit een punt van grote onzekerheid. Kunnen we in de 21e eeuw nog wel in zo'n vreemde gebeurtenis geloven?

Verdieping in de eindtijd

Ik besloot me intens te gaan bezighouden met deze vraag en met allerlei andere aspecten van de eindtijd en van onze toekomst tijdens en na de dood. Die belangstelling was deels vooral intellectueel, maar steeds meer ook van persoonlijke aard. Want wie, zoals ik, de leeftijd van de 'zeer sterken'³ heeft bereikt, weet dat het einde onontkoombaar dichterbij komt.

Mijn bezig zijn met de vragen rond dood, opstanding, eindtijd en eeuwig leven resulteerde in een tweetal boeken. Ik schreef ze eerst in het Engels⁴ en maakte er daarna een Nederlandse versie van. Ze zijn door de Nederlandse Adventkerk in de serie *Adventistische Perspectieven* uitgegeven. *Ik heb een*

/Mijn hoop is gesterkt dat dit korte leven niet het einde is, maar een eeuwig vervolg krijgt

toekomst: Over dood, opstanding en eeuwig leven verscheen in 2019. De titel en ondertitel geven precies aan waar het boek over gaat. De focus van het tweede boek—*Hij komt: Waarom, wanneer en hoe komt Jezus Christus terug?*—uit 2022, ligt op de tweede komst van Jezus Christus. Ik schenk daarin veel aandacht aan de signalen ('tekenen') die aan zijn komst voorafgaan, maar ook aan het hoe van zijn terugkeer en aan wat erop volgt.

Ben ik in staat geweest om alle vragen—die van mijzelf en van veel geloofsgenoten—te beantwoorden? Die illusie heb ik niet. Ik heb echter geprobeerd moeilijke vragen niet uit de weg te gaan en zet hier en daar ook wel een paar vraagtekens bij traditionele argumenten die mijns inziens niet houdbaar zijn. Maar in beide boeken bied ik een authen-

tiek adventistisch perspectief en steeds staat het aspect van de Advent-hoop centraal.

Advent-hoop

Op bladzijde 237-8 van *Hij komt* probeer ik dat samen te vatten:

Onze hoop is verankerd in een persoon . . . de opgestane Heer. Alleen geloof in de opgestane Christus brengt echte hoop. Het geeft ons de zekerheid dat er leven is na de dood en dat er een nieuwe wereld komt, terwijl we om ons heen overal bewijzen zien dat de huidige wereld op instorten staat. Geloof in de opgestane Heer is de grondslag voor onze hoop dat Hij zal terugkomen en een definitief einde maakt aan alle ellende van de mensheid . . . Onze hoop is verankerd in de God die ons schiep, die zijn Zoon zond om ons te verlossen en die ons blijft leiden door zijn heilige Geest. Onze hoop is gegrond op ons vertrouwen in wie Hij is.

Het schrijven van deze boeken heeft mijn eigen geloof in de opgestane Christus een nieuwe dimensie gegeven. Ook is mijn hoop gesterkt dat dit korte leven niet het einde is, maar een eeuwig vervolg krijgt. Het is mijn vurige wens dat het lezen van deze boeken bij velen het verlangen naar de terugkeer van Christus en de hoop op een eeuwig leven hierna zal aanwakkeren. Als dat het geval is, dan is mijn inspanning rijkelijk beloond.

Reinder Bruinsma is emeritus predikant en secretaris van de werkgroep SHANA.

Eindnoten

- ¹ Okke Jager, *Kom Haastig. Gedichten over de Wederkomst van Jezus* (Kampen: J.H. Kok, 1961).
- ² Volgens de klassieke tekst van de Apostolisch Geloofsbelijdenis.
- ³ Zie Psalm 90:10
- ⁴ De Engelse versie van *I have a future: Christ's resurrection and mine* en van *He comes: Why, when and how Jesus will return*, werd uitgegeven, in resp. 2019 en 2021, door Stanborough Press Ltd (Grantham, UK) onder de imprint van Antum House.

BOEKEN KOPEN?

De in dit artikel genoemde boeken zijn te koop via de webshop van de Nederlandse Unie: www.tinyurl.com/adventkerk-boeken

Prijs van elk boek: € 12,95.

Eerst geloven, dan zien

de grote verwachting

In Johannes 20: 24-29 worden de leerlingen van Jezus een godservaring rijker: de opgestane Heer Jezus verschijnt zomaar in hun midden. Na deze godservaring zijn ze in extase! Dat geldt helaas niet voor Thomas. Hij is bij de andere leerlingen beter bekend als Didymus (de Griekse naam) wat tweelingbroeder betekent. Ergens is het te begrijpen dat Thomas niet zomaar aanneemt dat Jezus daadwerkelijk in levenden lijve aanwezig was in hun schuilkamer, want 'hij was er niet bij toen Jezus kwam'.

Tekst / Enrico Karg

In onze tijd wordt het door veel hedendaagse leerlingen als een gemis ervaren als anderen de bijeenkomsten in de kerk missen.

Dat geldt in het bijzonder voor die onaangekondigde momenten dat we met elkaar een godservaring rijker worden, want niemand wil de blijdschap en extase van de verworven zegen missen.

Geloofstwijfel

'Ik kan thuis ook aanbidden,' hoor je weleens; een waarheid als een koe. Maar Jezus ging in onze tekst niet naar het huis van Thomas. Hij ging op het juiste tijdstip naar de plaats waar de heiligen gewoonlijk samenkwamen. Hun getuigenis was duidelijk: 'Didymus, wij hebben de Heer gezien!' De reactie van Didymus was evenzo duidelijk:

'alleen als ik de wonden van de spijkers in zijn handen zie en met mijn vingers kan voelen en als ik mijn hand in zijn zijde kan leggen, zal ik het geloven'. Zo lezen we het in het Johannesevangelie.

De schrijver lijkt hiermee te willen aangeven dat ook twijfelen bij het discipel-zijn hoort: 'eerst zien, dan geloven'. Johannes beseft dat hij ook voor latere generaties kleingelovigen schrijft. Om hen te bemoedigen neemt hij deze gebeurtenis in zijn geheel op: het verhaal van Thomas, onze tweelingbroer voor wat betreft de momenten van persoonlijke geloofstwijfel. Overigens zijn het niet de minsten die ons met hun scepsis voorafgingen. Tegen het einde van het verslag van Matteüs, een andere evangelist, wordt ons zelfs verteld dat er meer-

deren waren die twijfelden aan de echtheid van wat ze zagen (Matteüs 28: 17). Onze twijfelende Thomas zoals hij in het Engels en in de kerktraditie genoemd wordt, was dus niet de enige twijfelaar. Ik zou hem liever bij zijn bijnaam 'ongelovige Thomas' willen noemen.

In zijn antwoord klinkt het ongelooft sterker door dan de twijfel aan het getuigenis: 'tenzij ik bekijk, betast, en onderzoek of het inderdaad om *onze* Jezus gaat, geloof ik niet in zijn letterlijke, lichamelijke opstanding!' Hij vraagt nogal wat. Eerst wil hij het lichamen bewijs hebben, maar dan is hij er nog niet. Vervolgens wil hij hoogstpersoonlijk dit lichamen bewijs onderzoeken. Thomas is om die reden wat mij betreft geen twijfelaar; hij is vrij zeker van zijn zaak dat de opstanding niet kan.

De zeker-weters

Dit doet me denken aan het zeker-weten-type kerkganger. Altijd terugvallen op woorden in boeken en academisch bewijs om vervolgens uit te sluiten dat er een hogere macht aan het werk is geweest. Ik ben een groot bewonderaar van zeker-wetende mensen. Want zij kunnen uitsluiten dat het bovennatuurlijke zich weleens roert in onze wereld. En dat met de zeer geringe kennis die wij over het universum bezitten, want we weten nog altijd niet hoe alles ten opzichte van elkaar leeft en beweegt.

/ Ergens is het te begrijpen dat Thomas niet zomaar aanneemt dat Jezus in levenden lijve aanwezig was

Ik heb me weleens afgevraagd of de zeker-weter het risico wil lopen om vanuit het Dunning-Krugereffect te redeneren. Dit is een psychologisch fenomeen waarbij mensen hun kennis en vaardigheden (competentie) hoger wanen dan ze in werkelijkheid zijn. Dit effect is sinds mensenheugenis bekend, maar verkreeg zijn huidige naam toen David Dunning en zijn collega Justin Kruger hier uitgebreid onderzoek naar hebben gedaan.

N.T. Wright

Je kunt Thomas moeilijk een zeker-weter noemen omdat er niet genoeg over hem bekend is. Zijn reactie is wel een reden om na te gaan waarom hij mogelijk het getuigenis van zijn medegelovigen niet meteen aannam. De thesis van een andere Thomas kan hierbij hulp bieden. En wel Nicholas Thomas (N.T.) Wright,

VERLANGEN/OVERDENKING

een vooraanstaand Brits theoloog en nieuwtestamenticus. Wright beargumenteert dat er juist in de tijd van Jezus en zijn leerlingen wel degelijk reden was om te twijfelen aan een letterlijke, lichamelijke opstanding van Jezus. Juist dit gegeven is de reden om aan te nemen dat de medegelovigen van Thomas daadwerkelijk Jezus hebben gezien.

Wright heeft uitgebreid onderzoek gedaan naar de standpunten en overtuigingen van drie levensbeschouwingen uit de eerste eeuw: het heidendom, het Jodendom en het vroege christendom. Hij concludeert dat in het Jeru-

zalem van de eerste eeuw door nagenoeg alle bevolkingsgroepen het concept van een letterlijke, lichamelijke opstanding gelijk van tafel zou worden geveegd. Dit

/ Ik daag u uit om een niet-weter-type gelovige te zijn

is de belangrijkste reden om aan te nemen dat de leerlingen zoiets alleen zouden beweren als ze het ook werkelijk ervaren hebben.

Daarnaast stelt Wright dat het christelijke standpunt over dood en opstanding zeker zeven radicale aanpassingen laat zien ten opzichte van het Joodse standpunt hierover. De christenen hebben wat betreft de opstanding uit de dood een totaal andere overtuiging aangenomen waar in die tijd en context smakelijk om werd gelachen. We moeten ook bedenken dat de eerste christenen in feite Joden waren. Terecht stelt Wright als historicus de vraag: 'waarom, ondanks de heersende opvatting over de dood en opstanding, dan toch dit nieuws met betrekking tot Jezus verkondigen?' Hij komt maar tot één conclusie: ze moesten er helemaal van overtuigd zijn, het daadwerkelijk ervaren hebben. Het is anders lastig te verklaren waarom ze zo overtuigd waren dat ze tegen het overheersende wereldbeeld ingingen en het nieuws brachten van een opstanding uit de dood terwijl ze wisten dat ze gegarandeerd uitgelachen zouden worden.

Weten en werkelijkheid

De ongelovige Thomas wordt verderop in het Johannesevangelie toch op zijn wenken bediend. Jezus verschijnt lichamelijk voor hem en staat toe dat Thomas Hem aanraakt (Johannes 20:27). Kennelijk was het eigen onderzoek van Thomas nu voldoende om hem te overtuigen dat Jezus daar werkelijk, lijfelijk aanwezig was. Dit blijkt uit zijn reactie: 'mijn Heer, mijn God'. Het is mogelijk dat de houding van Thomas een soort Dunning-Krugereffect laat zien. Zeker zijn van eigen kennis en kundigheid om stellig te verklaren dat iets niet waar kan zijn terwijl de werkelijkheid anders ligt.

Als tweelingbroer of -zus van Thomas is het ook mogelijk dat wij in onze tijd een soort Dunning-Krugereffect demonstreren wanneer we zeker zijn dat de dood een letterlijke, lichamelijke opstanding van Jezus op geen enkele

© www.LumoProject.com

© www.LumoProject.com

wijze mogelijk is gezien onze fysieke kennis. Als we denken aan de Advent, de verwachte tweede letterlijke lichamelijke komst van Jezus, is het eveneens mogelijk ons hieraan schuldig te maken.

De niet-weters

Als alternatief daag ik u uit om een niet-weter-type gelovige te zijn. Een niet-weter neemt de Bijbelse getuigenissen aan op basis van een overtuiging vanuit het geloof. Met hulp van het werk van Wright kunnen we ervan uitgaan dat er op z'n minst iets heel radicaals gebeurd moet zijn onder de volgelingen van Christus. Ze gingen op eens het nieuws over de opstanding verspreiden in

/ Overtuiging vanuit een persoonlijk geloof opent de deuren van veel mensenharten

een wereld waar dat niet geaccepteerd zou worden.

Wat Jezus tegen Thomas zegt lijkt ook in deze richting te wijzen: 'Omdat je Me gezien hebt, geloof je. Gelukkig zijn zij die niet zien en toch geloven.' Ik heb zelf niet de indruk dat Jezus hiermee bedoelt dat je domweg moet aannemen wat anderen beweren. Ik lees hier meer in dat Jezus tegen Thomas zegt dat hij juist vanwege de heersende overtuigingen van die tijd, had kunnen geloven wat zijn collega-leerlingen aan hem met alle risico's van dien bekendmaakten.

Met andere woorden: zich stellig opstellen aan de hand van bestaande overtuigingen had Thomas het beste kunnen vervangen door contextueel redeneren. Dan had hij, net zoals Wright, een andere conclusie bereikt: Jezus is waarlijk, letterlijk en lichamelijk opgestaan.

© www.LumoProject.com

© www.LumoProject.com

Overtuiging van een persoonlijk geloof

Het is tegen deze achtergrond dat we onze verwachting van zijn wederkomst met een gerust gemoed mogen delen. Zelfs in een maatschappij waar de ontvankelijkheid voor deze boodschap je verzekert dat er weleens om je overtuiging gelachen wordt. Zolang wij daarbij de stelligheid van een zeker-weter inruilen voor een nederige houding als gelo-

vige niet-weter, is er een reële kans dat harten zullen opengaan voor deze boodschap. Stelligheid werkt vaak tegen ons. Daarentegen opent overtuiging vanuit een persoonlijk geloof de deuren van veel mensenharten. De verwachte, tweede komst van Jezus hoeven we in ieder geval niet in twijfel te trekken. Amen.

Enrico Karg is hoofdredacteur & algemeen secretaris van de Nederlandse Adventkerk.

Jezus wint

'God is dood.'

Dat zijn woorden van de beroemde filosoof Friedrich Nietzsche.

Als je naar de geschiedenis van de wereld kijkt, en de hedendaagse gebeurtenissen, lijkt het alsof hij gelijk had.

De vraag is:
is dat zo?

Tekst/Silbert Elizabeth

Wanneer je om je heen kijkt, zie je dat het heel slecht gaat met deze wereld. In het nieuws horen wij over de meest vreselijke dingen die gebeuren. Van hevige stormen tot terroristische aanslagen en oorlogen en van verdeeldheid tussen mensen. Je moet wel heel koelbloedig zijn om niet te voelen hoe de wereld in de greep van de angst is. Het lijkt alsof wij aan ons lot zijn overgelaten. Er moet een uitleg zijn voor alle ellende.

De kennis van Marx en Nietzsche

Verschillende wetenschappers probeerden een oplossing te vinden voor de problemen van de mensheid. Karl Marx, de grondlegger van het communisme, kwam met zijn ideologie dat arbeiders uiteindelijk de macht zouden overnemen. Het resultaat zou zijn een land waar iedereen gelukkig is dankzij deze 'ideale' regeringsvorm.

Friedrich Nietzsche werd geboren in een vroom Luthers gezin. Hij pleitte voor het loslaten van de begrippen 'goed en kwaad' en voor de verdere ontwikkeling van de maatschappij. Volgens hem was God stervende en kan de mens zelf bepalen wat goed en kwaad is. Marx, Nietzsche en vele anderen dachten dat ze de problemen in de wereld konden oplossen. Maar dat blijkt niet zo te zijn. Je kunt jezelf afvragen wie dan wél kennis van zaken en een echte oplossing heeft.

De wijsheid van God

In de Bijbel heeft God zich geopenbaard als de bron van alle kennis. Spreuken 3:6 zegt: 'Want het is de Heer die wijsheid schenkt, zijn woorden bieden kennis en inzicht.' Dus echte kennis komt van God. Hij is de bron van alle kennis en wijsheid. De mens heeft geen kennis van zichzelf. 1 Petrus 3:18 zegt: 'Maar groei in de genade en in de kennis van onze Heer en redder Jezus Christus. Hem komt de eer toe, nu en in eeuwigheid.' Wij moeten groeien in kennis. Wij moeten leren van wat we zien en horen en vooral van wat God ons in zijn Woord vertelt. Dat betekent dat wij niet kunnen varen op het kompas van ons eigen gevoel, ons eigen hart en ons eigen verstand. We moeten daarvoor naar God. Hij heeft alle kennis.

De oorzaak van de problemen

Als God alle kennis heeft, dan kan Hij ons uitleggen wat de oorzaak is van alle hedendaagse problemen. In Genesis, het eerste boek van de Bijbel, zien we hoe de ellende is begonnen. God had een perfecte wereld geschapen zonder narigheden. Maar als je verder leest zie je in hoofdstuk 3 hoe de slang, de duivel, roet in het eten gooit. Hij overtuigt de mens ervan om meer kennis te vergaren. De slang zegt in Genesis 3 vers 4 en 5: 'Jullie zullen helemaal niet sterven.' Integendeel, God weet dat jullie de ogen zullen opengaan zodra je daarvan eet, en dat jullie dan als God zullen zijn en kennis zullen hebben van goed en kwaad.'

Helaas heeft de mens voor deze kennis gekozen en nu zien wij het resultaat van die keuze. De tegenstander dacht dat God de mens zou verlaten, maar het tegendeel gebeurde. God deed de mens de belofte dat Hij hem niet zou verlaten. Hij zou de duivel zelf verslaan en de aarde herstellen. Sindsdien woedt er een strijd tussen God en de duivel. Tussen goed en kwaad.

Door Gods woord weten wij nu wat de oorzaak is van alle ellende die we om ons heen zien. Dit brengt ons op de volgende vraag. Zal God daar ooit een einde aan maken? Het antwoord hierop is een volmondig 'ja'.

God heeft alles in de hand

In Openbaring 1:1 lezen we: 'Openbaring van Jezus Christus, die Hij van God ontving om aan de dienaren van God te laten zien wat er binnenkort gebeuren moet'. Hij heeft zijn engel deze openbaring laten meedelen aan zijn dienaar Johannes. De kennis van God is zo allesomvattend dat Hij nooit verrast wordt. Hij is de enige God die de geschiedenis leidt en bestuurt. Dat is heel bemoedigend, want het betekent dat zijn belofte voor de toekomst ook echt gaat gebeuren. Zijn plan wordt uitgevoerd. Niets kan dat voorkomen.

/ Uiteindelijk zal het goede het kwade overwinnen

Christus zegt van zichzelf in Openbaring 21:6 en 22:13 dat Hij het begin en het einde is, de Alfa en de Omega. Christus maakt ons ook duidelijk dat Hij de Koning is die door zijn verlossingwerk de geschiedenis naar Gods doel zal leiden. Hij kan ons dan ook vertellen hoe de geschiedenis gaat verlopen. Hij belooft: 'Alles maak Ik nieuw!' Zijn woorden zijn 'betrouwbaar en waar' (Openbaring 21:5). Daarom heb ik er het volste vertrouwen in dat Hij zal doen wat Hij heeft beloofd.

Een bijzondere boodschap

Even terug naar de vraag: Is God dood? 'De hemel verhaalt van Gods majesteit, het uitspansel roemt het werk van zijn handen' (Psalm 19:1). De natuur is getuige van Gods aanwezigheid. In de Bijbel

lezen wij hoe Hij nog steeds bij ons is. Zijn universele wet is nog steeds geldig en bepalend is voor onze normen en waarden.

Door zijn Woord weten wij dat het leven niet is ontstaan door een serie van toevalligheden. De Schepper-God heeft alles geschapen en de mens naar zijn evenbeeld. God maakt ons bewust door zijn Woord dat er een grote strijd woedt tussen goed en kwaad. Maar het einde van deze strijd nadert, daarom heeft God de boodschap van de drie engelen gestuurd. Het is een boodschap van barmhartigheid. Het is een oproep om niet op je eigen gerechtigheid te vertrouwen maar op de gerechtigheid van Jezus Christus.

Vroeg of laat zullen de laatste gebeurtenissen zich ontvouwen. Ondanks dat wij in de minderheid lijken te zijn, ondanks dat de overwinning heel ver weg lijkt, zullen wij toch overwinnaars zijn door Jezus Christus (1Korintiërs 15:57). Hij belooft dat er spoedig een einde aan de zonde zal komen. Uiteindelijk zal het goede het kwade overwinnen. Openbaring 21:1,4 zegt: 'Ik zag een nieuwe hemel en een nieuwe aarde. Want de eerste hemel en de eerste aarde zijn voorbij, en de zee is er niet meer. Hij zal alle tranen uit hun ogen wissen. Er zal geen dood meer zijn, geen rouw, geen jammerklacht, geen pijn, want wat er eerst was is voorbij.' Dit is ons verlangen.

Lesthema

In dit tweede kwartaal bestuderen we in de sabbatschool het thema: *Drie aankondigingen van kosmisch formaat*. Ik wens je veel zegen bij de bestudering van Gods Woord.

Silbert Elizabeth is hoofd van het departement Sabbatschool en predikant van de gemeente *Tempu pa Dios, Capelle aan den IJssel*.

Foto pagina 34: Tiko Aramyan/Shutterstock.com

PS

Erna Ludwine Bernhard-Punselie

13 jun 1940 – 22 jul 2022

Erna wordt door iedereen gekenmerkt als een vrouw met een vriendelijke lach. Bij Erna en haar man John was het vaak de zoete inval. Al op de lagere school in Rotterdam raakte ze bevriend met John Bernhard. Ze hebben elkaar nooit meer losgelaten. Erna was actief in de gemeente Rotterdam-Centrum en later, na hun verhuizing naar Apeldoorn, werkte ze net zo hard mee in deze gemeente. Niets was haar teveel en ze leek altijd blij te zijn. Toen Erna ziek werd, trok ze zich daar niets van aan en bleef even actief als tevoren. Totdat het niet meer ging. Haar geloof en vertrouwen waren onwankelbaar en steeds vol van dankbaarheid. Tijdens een goedbezochte uitvaartdienst werd stilgestaan bij het leven van Erna. De dienst werd geleid door

Herman van den Nieuwendijk en ds. Bert Nab. 'Als iedereen de wereld zou bekijken door de ogen van Erna, dan zou een en ander er een stuk vriendelijker uitzien', aldus voorganger ds. Bert Nab. Met elkaar kijken we uit naar de tijd dat we Erna opnieuw kunnen omhelzen in een leven zonder ziekte, pijn en dood.

Evertje (Eef) Bonhof

18 mrt 1935 – 28 mei 2022

Evertje Bonhof groeide op in Nunspeet in een groot gezin. Haar vader was een hardwerkende eigenaar van een kwekerij. Eefs moeder was een liefdevolle en sociale vrouw. Eef toonde zich al vroeg zorgzaam. Daarom besloot zij een opleiding tot verpleegkundige te beginnen in Rotterdam. Tijdens haar opleiding ontmoette zij in het Diaconessenhuis aldaar een medeverpleegkundige in

Rectificatie. De eerste twee overlijdensberichten zijn al gepubliceerd in Advent nr. 4 van 2022. Toen stond er helaas een verkeerde foto bij. We publiceren ze opnieuw, nu met de juiste foto erbij. De redactie.

opleiding: Ploni Steens. Dit was het begin van een lange en duurzame vriendschap. Zij had respect voor Ploni's geloofsvisie als adventist. Eef besloot zich in juni 1967 te laten dopen in de Adventkerk in Rotterdam (Zuid). Sinds het begin van de 80-er jaren woonden Eef en Ploni in Nunspeet. Het jaar 2019 was ronduit verdrietig toen haar levensmaatje Ploni overleed. Daarna waren er de coronajaren met alle beperkingen. In die periode was het goed dat zij gezelschap kreeg van Lien van de Weerdt. Samen met Lien verhuisde zij een paar maanden geleden naar het WZC Vredenoord, waar zij rustig insliep op 28 mei 2022. In een goed gevulde aula van de Gemeentelijke Begraafplaats in Nunspeet gaven familieleden, geloofsgenoten en vrienden gehoor aan de uitnodiging om voor het leven van Eef Bonhof te danken. Begrippen die haar omschrijven: eenvoudig, bescheiden, behulpzaam, meelevend, vriendelijk, gastvrij, ontwapenend, empathisch, creatief, iemand met groene vingers, maar toch vooral trouw, zorgzaam en vol vertrouwen op de hulp en leiding van God.

Aafje Mulder-Lijkendijk

18 mei 1930 – 16 nov 2022

Aafje kwam uit de in adventistische kringen in Nederland bekende familie Lijkendijk. Ze was een van de drie dochters in een gezin van elf kinderen. Zij trouwde met Henk Mulder van wie zij twintig jaar geleden afscheid moest nemen. Tot op het einde van haar lange leven bleef zij helder van geest. Aafje Mulder-Lijkendijk woonde lang zelfstandig. Daarna verbleef zij enige tijd in een verzorgingshuis in Harderwijk en vervolgens in woonzorgcentrum Vredenoord in Huis ter Heide. De laatste fase van haar leven werd ze verzorgd door Margreet Mulder, een van haar drie dochters. Tijdens de Dienst van Woord en Gebed bij haar uitvaart, typeerde ds. Reinder Bruinsma haar in zijn overdenking als een diepgelovige vrouw. Zij bleef tot op het laatst heel betrokken bij de Adventkerk en wilde, als het enigszins kon, ook in de laatste maanden van haar leven de wekelijkse diensten van de adventgemeente in Harderwijk bijwonen. In hun persoonlijke herinneringen legden de drie dochters in de uitvaartdienst de nadruk op de wijsheid van hun moeder en haar aandacht en zorg voor de mensen om haar heen.

Hendrik Booij

29 mrt 1930 – 17 sep 2022

Henk werd geboren in een gezin dat bestond uit elf kinderen. Hij kwam met het adventisme in aanraking via zijn ouders die zich bekeerden en lieten dopen. Henk had een actief kerkleven waarin hij verschillende functies vervulde. Zo was hij onder andere evangelisatieleider en secretaris. Hij vervulde deze functies nauwgezet. Vooral in de boekenevangelisatie vond hij zijn passie. Bij zijn recente verhuizing naar een kleiner appartement moesten veel boeken het veld ruimen. Het overlijden van de jongste zoon Jacko raakte hem bijzonder. Hij sprak daar eigenlijk niet over, maar het vrat aan hem. De laatste weken ging zijn gezondheid snel achteruit. Het lichaam was na 92 jaar op, maar het hart hield het nog lang vol. Uiteindelijk overleed Henk op een sabbatmorgen, net als zijn broer Ab. Naar de uitdrukkelijke wens van Henk was er een sobere afscheidsdienst onder leiding van ds. Jan Rokus Belder. Henk werd de kerk binnengedragen door vier zonen die hem ook naar zijn laatste rustplaats in Tiendeveen brachten. Henk en zijn vrouw Johanna hadden zelf zes kinderen. Henk werd naast zijn broer Ab begraven en samen wachten ze op de dag dat God beiden zal oprichten om zijn rijk binnen te treden.

Lenie Schouten-Hazeleger

5 nov 1925 – 15 dec 2022

Tijdens een drukbezochte afscheidsdienst brachten haar (klein)kinderen duidelijk en liefdevol naar voren hoe belangrijk Lenie was in hun leven. Zij was optimistisch, open en nuchter gelovend. Daarbij had zij een kritische blik. Tot het einde van haar leven was zij betrokken en op een rustige manier heeft zij afscheid genomen en is zij ingeslapen. Samen met haar man ds. Jan Schouten – die in 1996 overleed – zette Lenie zich in voor de groei en bloei van de verschillende adventgemeenten. Met name in de laatste standplaats van haar man – gemeente Apeldoorn – zette zij zich blijvend in onder andere als ouderling. Zij genoot van reizen naar bestemmingen waar haar dochter Annet met echtgenoot Hans Ponte voor werk van de kerk verbleven (Suriname en het Caribisch gebied). Ook genoot zij van lezen, niet in het minst van de columns en publicaties van haar zoon Rob. Bovendien zorgde haar dochter Nellie, die haar mantelzorger was, dat er steeds een verse hoeveelheid boeken uit de bibliotheek voor haar beschikbaar was. Rob speelde tijdens de uitvaartdienst op piano en orgel. Op het laatste muziekinstrument speelde hij het slotlied 'Blijf bij mij, Heer.' 'Lenie had bij Jezus herkend dat Hij het wonder van het leven met ons wil delen en zijn lichaam voor ons gebroken had. Daarin vond zij geborgenheid. In dat vertrouwen geven we haar in Gods hand,' aldus ds. Wim Altink die de dienst leidde.

gowithstock/Shutterstock.com

Leeuwarden

5 november 2022/Leeuwarden
Eeltsje ten Brug (68)

In november werd in de Adventkerk in Leeuwarden Eeltsje ten Brug gedoopt en samen met zijn partner Ellen Hoogenbosch (reeds gedoopt in 1986) opgenomen als gemeentelid.

De doophandeling werd verricht door Jan Rokus Belder.

Huis ter Heide

15 oktober 2022/Huis ter Heide
Daphne Gelderblom (21)

In oktober werd in de Kapel in Huis ter Heide in aanwezigheid van veel vrienden en familie Daphne Gelderblom gedoopt door ds. Henk Koning.

Eindhoven

26 november 2022/Eindhoven
Timothy (23) en
Jonas Panneflek (21)

De broers Timothy en Jonathan Panneflek werden in november gedoopt in Het Lichtpunt in Eindhoven. Ze werden gedoopt door ds. Enrico Karg en ds. Rudy Dingjan. Op de foto worden de broers geflankeerd door hun ouders Rozita en Frensy. In het midden staat hun zusje Faith.

*Ik heb een stil verlangen
Naar een wereld zonder pijn
Waar iedereen gelukkig is
Waar niemand doodgaat
Waar U bij ons woont
(Openbaring 21 en 22)*

Tekst/Jeanette Lavies

Van de voorzitter

Ga je op zoek naar een definitie van 'verlangen', dan kom je op woorden als 'ergens heftig behoefte aan hebben', 'begeren', 'iets

heel graag willen'. In het verleden toen de kinderen nog klein waren, brachten we bijna ieder jaar de kerstdagen door bij familie in Engeland. Dat was voor hen een geweldig feest want in Engeland is de hele samenleving in kerstsfeer. Veel meer dan in Nederland. Op de morgen van de eerste kerstdag lagen er heel veel cadeautjes onder de kerstboom op mijn dochter te wachten. Onze dochter van zes of zeven jaar beseftte dat heel goed, want wij werden al om vier uur in de ochtend wakker gemaakt. Mijn dochter en haar nichtje zaten zo in spanning om wat de kerstman had gebracht. Ze konden niet meer wachten tot de volgende morgen, zo graag wilden ze weten

wat ze zouden krijgen. Met moeite hebben we ze weer een paar uur in bed gekregen. Dat is verlangen, iets heel graag willen en er reikhalzend naar uitzien.

Op het moment dat ik dit schrijf is het ongeveer anderhalve week geleden dat die enorme aardbeving in Turkije en Syrië plaatsvond. We hebben allemaal de verschrikkelijke beelden van verwoesting op de televisie gezien. Het aantal doden is inmiddels opgelopen tot boven de 40.000. De omvang van de ramp is zo ontzettend groot dat we er eigenlijk geen voorstelling van kunnen maken. Ik moet eerlijk bekennen dat ik soms niet naar het journaal wil kijken om dat enorme lijden niet telkens te hoeven zien. Ik ben dankbaar dat er zoveel hulp op gang is gekomen in zo'n korte tijd. Een dergelijke ramp verbindt mensen met elkaar. Ze willen helpen en geld inzamelen. Ik ben ook dankbaar dat onze eigen hulporganisatie ADRA snel in actie kon komen, omdat ze al in Syrië werken. Ook wij

voelen ons geroepen om nu mensen te helpen en te ondersteunen. Jezus leert ons: wat wij voor een van de minsten hebben gedaan, hebben wij voor Hem gedaan (Matteüs hoofdstuk 25). Maar op deze momenten komt bij mij toch heel sterk dat verlangen op naar die nieuwe wereld waar de Bijbel over spreekt. Daar zal geen moeite meer zijn of ziekte of dood. Alle tranen zullen van onze ogen gewist worden (Openbaring 21). Daar zien we reikhalzend naar uit en verlangen we naar. Als wij met zoveel lijden geconfronteerd worden, bidden wij: Heer laat uw Koninkrijk spoedig komen.

Rob de Raad is voorzitter van de Nederlandse Adventkerk

Antakya, Hatay, Turkije.
02.12.2023: Aardbeving in
Turkije en Syrië.